

भारत का राजपत्र The Gazette of India

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग II — खण्ड 1

PART II — Section 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं० 5]

नई दिल्ली, शुक्रवार, जनवरी 9, 2009/पौष 19, 1930

No. 5]

NEW DELHI, FRIDAY, JANUARY 9, 2009 / PAUSA 19, 1930

इस भाग में भिन्न पृष्ठ संख्या दी जाती है जिससे कि यह अलग संकलन के रूप में रखा जा सके।
Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a separate compilation.

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Legislative Department)

New Delhi, the 9th January, 2009/Pausa 19, 1930 (Saka)

The following Act of Parliament received the assent of the President on the 7th January, 2009, and is hereby published for general information:—

THE GRAM NYAYALAYAS ACT, 2008

No. 4 OF 2009

[7th January, 2009.]

An Act to provide for the establishment of Gram Nyayalayas at the grass roots level for the purposes of providing access to justice to the citizens at their doorsteps and to ensure that opportunities for securing justice are not denied to any citizen by reason of social, economic or other disabilities and for matters connected therewith or incidental thereto.

BE it enacted by Parliament in the Fifty-ninth Year of the Republic of India as follows:—

CHAPTER I

PRELIMINARY

1. (1) This Act may be called the Gram Nyayalayas Act, 2008.

(2) It extends to the whole of India except the State of Jammu and Kashmir, the State of Nagaland, the State of Arunachal Pradesh, the State of Sikkim and to the tribal areas.

Explanation.—In this sub-section, the expression “tribal areas” means the areas specified in Parts I, II, IIA and III of the Table below paragraph 20 of the Sixth Schedule to the

Short title,
extent and
commence-
ment.

Constitution within the State of Assam, the State of Meghalaya, the State of Tripura and the State of Mizoram, respectively.

(3) It shall come into force on such date as the Central Government may, by notification published in the Official Gazette, appoint; and different dates may be appointed for different States.

Definitions.

2. In this Act, unless the context otherwise requires,—

(a) "Gram Nyayalaya" means a court established under sub-section (1) of section 3;

(b) "Gram Panchayat" means an institution (by whatever name called) of self-government constituted, at the village level, under article 243B of the Constitution, for the rural areas;

(c) "High Court" means,—

(i) in relation to any State, the High Court for that State;

(ii) in relation to a Union territory to which the jurisdiction of the High Court for a State has been extended by law, that High Court;

(iii) in relation to any other Union territory, the highest Court of criminal appeal for that territory other than the Supreme Court of India;

(d) "notification" means a notification published in the Official Gazette and the expression "notified" shall be construed accordingly;

(e) "Nyayadhikari" means the presiding officer of a Gram Nyayalaya appointed under section 5;

(f) "Panchayat at intermediate level" means an institution (by whatever name called) of self-government constituted, at the intermediate level, under article 243B of the Constitution, for the rural areas in accordance with the provisions of Part IX of the Constitution;

(g) "prescribed" means prescribed by rules made under this Act;

(h) "Schedule" means the Schedule appended to this Act;

(i) "State Government", in relation to a Union territory, means the administrator thereof appointed under article 239 of the Constitution;

(j) words and expressions used herein and not defined but defined in the Code of Civil Procedure, 1908 or the Code of Criminal Procedure, 1973 shall have the meanings respectively assigned to them in those Codes.

5 of 1908.
2 of 1974.

CHAPTER II

GRAM NYAYALAYA

Establishment of Gram Nyayalayas.

3. (1) For the purpose of exercising the jurisdiction and powers conferred on a Gram Nyayalaya by this Act, the State Government, after consultation with the High Court, may, by notification, establish one or more Gram Nyayalayas for every Panchayat at intermediate level or a group of contiguous Panchayats at intermediate level in a district or where there is no Panchayat at intermediate level in any State, for a group of contiguous Gram Panchayats.

(2) The State Government shall, after consultation with the High Court, specify, by notification, the local limits of the area to which the jurisdiction of a Gram Nyayalaya shall extend and may, at any time, increase, reduce or alter such limits.

(3) The Gram Nyayalayas established under sub-section (1) shall be in addition to the courts established under any other law for the time being in force.

4. The headquarters of every Gram Nyayalaya shall be located at the headquarters of the intermediate Panchayat in which the Gram Nyayalaya is established or such other place as may be notified by the State Government.

Headquarters
of Gram
Nyayalaya.

5. The State Government shall, in consultation with the High Court, appoint a Nyayadhikari for every Gram Nyayalaya.

Appointment
of
Nyayadhikari.

6. (1) A person shall not be qualified to be appointed as a Nyayadhikari unless he is eligible to be appointed as a Judicial Magistrate of the first class.

Qualifications
for appoint-
ment of
Nyayadhikari.

(2) While appointing a Nyayadhikari, representation shall be given to the members of the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes, women and such other classes or communities as may be specified by notification, by the State Government from time to time.

7. The salary and other allowances payable to, and the other terms and conditions of service of, a Nyayadhikari shall be such as may be applicable to the Judicial Magistrate of the first class.

Salary,
allowances and
other terms
and con-
ditions of
service of
Nyayadhikari.

8. The Nyayadhikari shall not preside over the proceedings of a Gram Nyayalaya in which he has any interest or is otherwise involved in the subject matter of the dispute or is related to any party to such proceedings and in such a case, the Nyayadhikari shall refer the matter to the District Court or the Court of Session, as the case may be, for transferring it to any other Nyayadhikari.

Nyayadhikari
not to preside
over proceed-
ings in which
he is inter-
ested.

9. (1) The Nyayadhikari shall periodically visit the villages falling under his jurisdiction and conduct trial or proceedings at any place which he considers is in close proximity to the place where the parties ordinarily reside or where the whole or part of the cause of action had arisen:

Nyayadhikari
to hold mobile
courts and
conduct
proceedings in
villages.

Provided that where the Gram Nyayalaya decides to hold mobile court outside its headquarters, it shall give wide publicity as to the date and place where it proposes to hold mobile court.

(2) The State Government shall extend all facilities to the Gram Nyayalaya including the provision of vehicles for holding mobile court by the Nyayadhikari while conducting trial or proceedings outside its headquarters.

10. Every Gram Nyayalaya established under this Act shall use a seal of the court in such form and dimensions as may be prescribed by the High Court with the approval of the State Government.

Seal of Gram
Nyayalaya.

CHAPTER III

JURISDICTION, POWERS AND AUTHORITY OF GRAM NYAYALAYA

11. Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973 or the Code of Civil Procedure, 1908 or any other law for the time being in force, the Gram Nyayalaya shall exercise both civil and criminal jurisdiction in the manner and to the extent provided under this Act.

Jurisdiction of
Gram
Nyayalaya.

12. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973 or any other law for the time being in force, the Gram Nyayalaya may take cognizance of an offence on a complaint or on a police report and shall—

Criminal
jurisdiction.

(a) try all offences specified in Part I of the First Schedule; and

(b) try all offences and grant relief, if any, specified under the enactments included in Part II of that Schedule.

2 of 1974.

5 of 1908.

2 of 1974.

(2) Without prejudice to the provisions of sub-section (1), the Gram Nyayalaya shall also try all such offences or grant such relief under the State Acts which may be notified by the State Government under sub-section (3) of section 14.

Civil jurisdiction.

13. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Civil Procedure, 1908 or any other law for the time being in force, and subject to sub-section (2), the Gram Nyayalaya shall have jurisdiction to— 5 of 1908.

(a) try all suits or proceedings of a civil nature falling under the classes of disputes specified in Part I of the Second Schedule;

(b) try all classes of claims and disputes which may be notified by the Central Government under sub-section (1) of section 14 and by the State Government under sub-section (3) of the said section.

(2) The pecuniary limits of the Gram Nyayalaya shall be such as may be specified by the High Court, in consultation with the State Government, by notification, from time to time.

Power to amend Schedules.

14. (1) Where the Central Government is satisfied that it is necessary or expedient so to do, it may, by notification, add to or omit any item in Part I or Part II of the First Schedule or Part II of the Second Schedule, as the case may be, and it shall be deemed to have been amended accordingly.

(2) Every notification issued under sub-section (1) shall be laid before each House of Parliament.

(3) If the State Government is satisfied that it is necessary or expedient so to do, it may, in consultation with the High Court, by notification, add to any item in Part III of the First Schedule or Part III of the Second Schedule or omit from it any item in respect of which the State Legislature is competent to make laws and thereupon the First Schedule or the Second Schedule, as the case may be, shall be deemed to have been amended accordingly.

(4) Every notification issued under sub-section (3) shall be laid before the State Legislature.

Limitation.

15. (1) The provisions of the Limitation Act, 1963 shall be applicable to the suits triable by the Gram Nyayalaya. 36 of 1963.

(2) The provisions of Chapter XXXVI of the Code of Criminal Procedure, 1973 shall be applicable in respect of the offences triable by the Gram Nyayalaya. 2 of 1974.

Transfer of pending proceedings.

16. (1) The District Court or the Court of Session, as the case may be, with effect from such date as may be notified by the High Court, may transfer all the civil or criminal cases, pending before the courts subordinate to it, to the Gram Nyayalaya competent to try or dispose of such cases.

(2) The Gram Nyayalaya may, in its discretion, either retry the cases or proceed from the stage at which it was transferred to it.

Duties of ministerial officers.

17. (1) The State Government shall determine the nature and categories of the officers and other employees required to assist a Gram Nyayalaya in the discharge of its functions and provide the Gram Nyayalaya with such officers and other employees as it may think fit.

(2) The salaries and allowances payable to, and other conditions of service of, the officers and other employees of the Gram Nyayalaya shall be such as may be prescribed by the State Government.

(3) The officers and other employees of a Gram Nyayalaya shall perform such duties as may, from time to time, be assigned to them by the Nyayadhikari.

CHAPTER IV

PROCEDURE IN CRIMINAL CASES

- 2 of 1974. 18. The provisions of this Act shall have effect notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973 or any other law, but save as expressly provided in this Act, the provisions of the Code shall, in so far as they are not inconsistent with the provisions of this Act, apply to the proceedings before a Gram Nyayalaya; and for the purpose of the said provisions of the Code, the Gram Nyayalaya shall be deemed to be a Court of Judicial Magistrate of the first class. Overriding effect of Act in criminal trial.
- 2 of 1974. 19. (1) Notwithstanding anything contained in sub-section (1) of section 260 or sub-section (2) of section 262 of the Code of Criminal Procedure, 1973, the Gram Nyayalaya shall try the offences in a summary way in accordance with the procedure specified in Chapter XXI of the said Code and the provisions of sub-section (1) of section 262 and sections 263 to 265 of the said Code, shall, so far as may be, apply to such trial. Gram Nyayalaya to follow summary trial procedure.
- 2 of 1974. (2) When, in the course of a summary trial, it appears to the Nyayadhikari that the nature of the case is such that it is undesirable to try it summarily, the Nyayadhikari shall recall any witness who may have been examined and proceed to re-hear the case in the manner provided under the Code of Criminal Procedure, 1973.
- 2 of 1974. 20. A person accused of an offence may file an application for plea bargaining in Gram Nyayalaya in which such offence is pending trial and the Gram Nyayalaya shall dispose of the case in accordance with the provisions of Chapter XXIA of the Code of Criminal Procedure, 1973. Plea bargaining before Gram Nyayalaya.
- 2 of 1974. 21. (1) For the purpose of conducting criminal cases in the Gram Nyayalaya on behalf of the Government, the provisions of section 25 of the Code of Criminal Procedure, 1973 shall apply. Conduct of cases in Gram Nyayalaya and legal aid to parties.
- (2) Notwithstanding anything contained in sub-section (1), in a criminal proceeding before the Gram Nyayalaya, the complainant may engage an advocate of his choice at his expense to present the case of prosecution with the leave of the Gram Nyayalaya.
- 39 of 1987. (3) The State Legal Services Authority, constituted under section 6 of the Legal Services Authorities Act, 1987, shall prepare a panel of advocates and assign at least two of them to be attached to each Gram Nyayalaya so that their services may be provided by the Gram Nyayalaya to the accused unable to engage an advocate.
22. (1) The judgment in every trial shall be pronounced by the Nyayadhikari in open court immediately after the termination of the trial or at any subsequent time, not exceeding fifteen days, of which notice shall be given to the parties. Pronouncement of judgment.
- (2) The Gram Nyayalaya shall deliver a copy of its judgment immediately to both the parties free of cost.

CHAPTER V

PROCEDURE IN CIVIL CASES

- 5 of 1908. 23. The provisions of this Act shall have effect notwithstanding anything contained in the Code of Civil Procedure, 1908 or any other law, but save as expressly provided in this Act, the provisions of the Code shall, in so far as they are not inconsistent with the provisions of this Act, apply to the proceedings before a Gram Nyayalaya; and for the purpose of the said provisions of the Code, the Gram Nyayalaya shall be deemed to be a civil court. Overriding effect of Act in civil proceedings.
24. (1) Notwithstanding anything contained in any other law for the time being in force, every suit, claim or dispute under this Act shall be instituted by making an application to the Gram Nyayalaya in such form, in such manner, and accompanied by such fee, not exceeding rupees one hundred, as may be prescribed by the High Court, from time to time, in consultation with the State Government. Special procedure in civil disputes.

(2) Where a suit, claim or dispute has been duly instituted, a summons shall be issued by the Gram Nyayalaya, accompanied by a copy of the application made under sub-section (1), to the opposite party to appear and answer the claim by such date as may be specified therein and the same shall be served in such manner as may be prescribed by the High Court.

(3) After the opposite party files his written statement, the Gram Nyayalaya shall fix a date for hearing and inform all the parties to be present in person or through their advocates.

(4) On the date fixed for hearing, the Gram Nyayalaya shall hear both the parties in regard to their respective contentions and where the dispute does not require recording of any evidence, pronounce the judgment; and in case where it requires recording of evidence, the Gram Nyayalaya shall proceed further.

(5) The Gram Nyayalaya shall also have the power,—

(a) to dismiss any case for default or to proceed *ex parte*; and

(b) to set aside any such order of dismissal for default or any order passed by it for hearing the case *ex parte*.

(6) In regard to any incidental matter that may arise during the course of the proceedings, the Gram Nyayalaya shall adopt such procedure as it may deem just and reasonable in the interest of justice.

(7) The proceedings shall, as far as practicable, be consistent with the interests of justice and the hearing shall be continued on a day-to-day basis until its conclusion, unless the Gram Nyayalaya finds the adjournment of the hearing beyond the following day to be necessary for reasons to be recorded in writing.

(8) The Gram Nyayalaya shall dispose of the application made under sub-section (1) within a period of six months from the date of its institution.

(9) The judgment in every suit, claim or dispute shall be pronounced in open court by the Gram Nyayalaya immediately after conclusion of hearing or at any subsequent time, not exceeding fifteen days, of which notice shall be given to the parties.

(10) The judgment shall contain a concise statement of the case, the point for determination, the decision thereon and the reasons for such decision.

(11) A copy of the judgment shall be delivered free of cost to both the parties within three days from the date of pronouncement of the judgment.

Execution of
decrees and
orders of
Gram
Nyayalaya.

25. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Civil Procedure, 1908, the judgment passed by a Gram Nyayalaya shall be deemed to be a decree and it shall be executed by a Gram Nyayalaya as a decree of the civil court and for this purpose, the Gram Nyayalaya shall have all the powers of a civil court. 5 of 1908.

(2) The Gram Nyayalaya shall not be bound by the procedure in respect of execution of a decree as provided in the Code of Civil Procedure, 1908 and it shall be guided by the principles of natural justice. 5 of 1908.

(3) A decree may be executed either by the Gram Nyayalaya which passed it or by the other Gram Nyayalaya to which it is sent for execution.

Duty of Gram
Nyayalaya to
make efforts
for concilia-
tion and
settlement of
civil disputes.

26. (1) In every suit or proceeding, endeavour shall be made by the Gram Nyayalaya in the first instance, where it is possible to do so, consistent with the nature and circumstances of the case, to assist, persuade and conciliate the parties in arriving at a settlement in respect of the subject matter of the suit, claim or dispute and for this purpose, a Gram Nyayalaya shall follow such procedure as may be prescribed by the High Court.

(2) Where in any suit or proceeding, it appears to the Gram Nyayalaya at any stage that there is a reasonable possibility of a settlement between the parties, the Gram Nyayalaya may adjourn the proceeding for such period as it thinks fit to enable them to make attempts to effect such a settlement.

(3) Where any proceeding is adjourned under sub-section (2), the Gram Nyayalaya may, in its discretion, refer the matter to one or more Conciliators for effecting a settlement between the parties.

(4) The power conferred by sub-section (2) shall be in addition to, and not in derogation of, any other power of the Gram Nyayalaya to adjourn the proceeding.

27. (1) For the purposes of section 26, the District Court shall, in consultation with the District Magistrate, prepare a panel consisting of the names of social workers at the village level having integrity for appointment as Conciliators who possess such qualifications and experience as may be prescribed by the High Court.

Appointment of Conciliators.

(2) The sitting fee and other allowances payable to, and the other terms and conditions for engagement of, Conciliators shall be such as may be prescribed by the State Government.

28. The District Court having jurisdiction may, on an application made by any party or when there is considerable pendency of cases in one Gram Nyayalaya or whenever it considers necessary in the interests of justice, transfer any case pending before a Gram Nyayalaya to any other Gram Nyayalaya within its jurisdiction.

Transfer of civil disputes.

CHAPTER VI

PROCEDURE GENERALLY

29. The proceedings before the Gram Nyayalaya and its judgment shall, as far as practicable, be in one of the official languages of the State other than the English language.

Proceedings to be in the official language of the State.

30. A Gram Nyayalaya may receive as evidence any report, statement, document, information or matter that may, in its opinion, assist it to deal effectually with a dispute, whether or not the same would be otherwise relevant or admissible under the Indian Evidence Act, 1872.

Application of Indian Evidence Act, 1872.

31. In suits or proceedings before a Gram Nyayalaya, it shall not be necessary to record the evidence of witnesses at length, but the Nyayadhikari, as the examination of each witness proceeds, shall, record or cause to be recorded, a memorandum of substance of what the witness deposes, and such memorandum shall be signed by the witness and the Nyayadhikari and it shall form part of the record.

Record of oral evidence.

32. (1) The evidence of any person where such evidence is of a formal character, may be given by affidavit and may, subject to all just exceptions, be read in evidence in any suit or proceeding before a Gram Nyayalaya.

Evidence of formal character on affidavit.

(2) The Gram Nyayalaya may, if it thinks fit, and shall, on the application of any of the parties to the suit or proceeding, summon and examine any such person as to the facts contained in his affidavit.

CHAPTER VII

APPEALS

33. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973 or any other law, no appeal shall lie from any judgment, sentence or order of a Gram Nyayalaya except as provided hereunder.

Appeal in criminal cases.

(2) No appeal shall lie where—

(a) an accused person has pleaded guilty and has been convicted on such plea;

(b) the Gram Nyayalaya has passed only a sentence of fine not exceeding one thousand rupees.

(3) Subject to sub-section (2), an appeal shall lie from any other judgment, sentence or order of a Gram Nyayalaya to the Court of Session.

1 of 1872.

2 of 1974.

(4) Every appeal under this section shall be preferred within a period of thirty days from the date of judgment, sentence or order of a Gram Nyayalaya:

Provided that the Court of Session may entertain an appeal after the expiry of the said period of thirty days if it is satisfied that the appellant had sufficient cause for not preferring the appeal within the said period.

(5) An appeal preferred under sub-section (3) shall be heard and disposed of by the Court of Session within six months from the date of filing of such appeal.

(6) The Court of Session may, pending disposal of the appeal, direct the suspension of the sentence or order appealed against.

(7) The decision of the Court of Session under sub-section (5) shall be final and no appeal or revision shall lie from the decision of the Court of Session:

Provided that nothing in this sub-section shall preclude any person from availing of the judicial remedies available under articles 32 and 226 of the Constitution.

Appeal in
civil cases.

34. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Civil Procedure, 1908 or any other law, and subject to sub-section (2), an appeal shall lie from every judgment or order, not being an interlocutory order, of a Gram Nyayalaya to the District Court. 5 of 1908.

(2) No appeal shall lie from any judgment or order passed by the Gram Nyayalaya—

(a) with the consent of the parties;

(b) where the amount or value of the subject matter of a suit, claim or dispute does not exceed rupees one thousand;

(c) except on a question of law, where the amount or value of the subject matter of such suit, claim or dispute does not exceed rupees five thousand.

(3) Every appeal under this section shall be preferred within a period of thirty days from the date of the judgment or order of a Gram Nyayalaya:

Provided that the District Court may entertain an appeal after the expiry of the said period of thirty days if it is satisfied that the appellant had sufficient cause for not preferring the appeal within the said period.

(4) An appeal preferred under sub-section (1) shall be heard and disposed of by the District Court within six months from the date of filing of the appeal.

(5) The District Court may, pending disposal of the appeal, stay execution of the judgment or order appealed against.

(6) The decision of the District Court under sub-section (4) shall be final and no appeal or revision shall lie from the decision of the District Court:

Provided that nothing in this sub-section shall preclude any person from availing of the judicial remedies available under articles 32 and 226 of the Constitution.

CHAPTER VIII

MISCELLANEOUS

Assistance of
police to
Gram
Nyayalayas.

35. (1) Every police officer functioning within the local limits of jurisdiction of a Gram Nyayalaya shall be bound to assist the Gram Nyayalaya in the exercise of its lawful authority.

(2) Whenever the Gram Nyayalaya, in the discharge of its functions, directs a revenue officer or police officer or Government servant to provide assistance to the Gram Nyayalaya, he shall be bound to provide such assistance.

Nyayadhikaris
and employ-
ees, etc., to be
public
servants.

36. The Nyayadhikaris and the officers and other employees of the Gram Nyayalayas shall be deemed, when acting or purporting to act in pursuance of any of the provisions of this Act, to be public servants within the meaning of section 21 of the Indian Penal Code. 45 of 1860.

37. The High Court may authorise any judicial officer superior in rank to the Nyayadhikari to inspect the Gram Nyayalayas within his jurisdiction once in every six months or such other period as the High Court may prescribe and issue such instructions, as he considers necessary and submit a report to the High Court.

Inspection of
Gram Nyaya-
layas.

38. (1) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of this Act, the Central Government may, by order published in the Official Gazette, make such provisions not inconsistent with the provisions of this Act, as may appear to it to be necessary or expedient for removing the difficulty:

Power to
remove
difficulties.

Provided that no order shall be made under this section after the expiry of a period of three years from the date of commencement of this Act.

(2) Every order made under this section shall be laid, as soon as may be after it is made, before each House of Parliament.

39. (1) The High Court may, by notification, make rules for carrying out the provisions of this Act.

Power of High
Court to make
rules.

(2) In particular, and without prejudice to the generality of the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:—

- (a) the form and dimensions of the seal of the Gram Nyayalaya under section 10;
- (b) the form, the manner and the fee for institution of suit, claim or proceeding under sub-section (1) of section 24;
- (c) manner of service on opposite party under sub-section (2) of section 24;
- (d) procedure for conciliation under sub-section (1) of section 26;
- (e) qualifications and experience of Conciliators under sub-section (1) of section 27;
- (f) the period for inspection of Gram Nyayalayas under section 37.

(3) Every notification issued by the High Court shall be published in the Official Gazette.

40. (1) The State Government may, by notification, make rules for carrying out the provisions of this Act.

Power of
State
Government
to make rules.

(2) In particular, and without prejudice to the generality of the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:—

(a) the salaries and allowances payable to, and the other terms and conditions of service of, the officers and other employees of the Gram Nyayalayas under sub-section (2) of section 17;

(b) the sitting fee and other allowances payable to, and the other terms and conditions for engagement of, Conciliators under sub-section (2) of section 27.

(3) Every rule made by the State Government under this Act shall be laid as soon as may be after it is made, before the State Legislature.

THE FIRST SCHEDULE

(See sections 12 and 14)

PART I

OFFENCES UNDER THE INDIAN PENAL CODE (45 OF 1860), ETC.

- (i) offences not punishable with death, imprisonment for life or imprisonment for a term exceeding two years;
- (ii) theft, under section 379, section 380 or section 381 of the Indian Penal Code (45 of 1860), where the value of the property stolen does not exceed rupees twenty thousand;
- (iii) receiving or retaining stolen property, under section 411 of the Indian Penal Code (45 of 1860), where the value of the property does not exceed rupees twenty thousand;
- (iv) assisting in the concealment or disposal of stolen property, under section 414 of the Indian Penal Code (45 of 1860), where the value of such property does not exceed rupees twenty thousand;
- (v) offences under sections 454 and 456 of the Indian Penal Code (45 of 1860);
- (vi) insult with intent to provoke a breach of the peace, under section 504, and criminal intimidation, punishable with imprisonment for a term which may extend to two years, or with fine, or with both, under section 506 of the Indian Penal Code (45 of 1860);
- (vii) abetment of any of the foregoing offences;
- (viii) an attempt to commit any of the foregoing offences, when such attempt is an offence.

PART II

OFFENCES AND RELIEF UNDER THE OTHER CENTRAL ACTS

- (i) any offence constituted by an act in respect of which a complaint may be made under section 20 of the Cattle-trespass Act, 1871 (1 of 1871);
- (ii) the Payment of Wages Act, 1936 (4 of 1936);
- (iii) the Minimum Wages Act, 1948 (11 of 1948);
- (iv) the Protection of Civil Rights Act, 1955 (22 of 1955);
- (v) order for maintenance of wives, children and parents under Chapter IX of the Code of Criminal Procedure, 1973 (2 of 1974);
- (vi) the Bonded Labour System (Abolition) Act, 1976 (19 of 1976);
- (vii) the Equal Remuneration Act, 1976 (25 of 1976);
- (viii) the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005 (43 of 2005).

PART III

OFFENCES AND RELIEF UNDER THE STATE ACTS

(To be notified by the State Government)

THE SECOND SCHEDULE

(See sections 13 and 14)

PART I

SUITS OF A CIVIL NATURE WITHIN THE JURISDICTION OF GRAM NYAYALAYAS

(i) *Civil Disputes:*

- (a) right to purchase of property;
- (b) use of common pasture;
- (c) regulation and timing of taking water from irrigation channel.

(ii) *Property Disputes:*

- (a) village and farm houses (Possession);
- (b) water channels;
- (c) right to draw water from a well or tube well.

(iii) *Other Disputes:*

- (a) claims under the Payment of Wages Act, 1936 (4 of 1936);
- (b) claims under the Minimum Wages Act, 1948 (11 of 1948);
- (c) money suits either arising from trade transaction or money lending;
- (d) disputes arising out of the partnership in cultivation of land;
- (e) disputes as to the use of forest produce by inhabitants of Gram Panchayats.

PART II

CLAIMS AND DISPUTES UNDER THE CENTRAL ACTS NOTIFIED UNDER SUB-SECTION (1) OF SECTION 14
BY THE CENTRAL GOVERNMENT

(To be notified by the Central Government)

PART III

CLAIMS AND DISPUTES UNDER THE STATE ACTS NOTIFIED UNDER SUB-SECTION (3) OF SECTION 14 BY
THE STATE GOVERNMENT

(To be notified by the State Government)

T. K. VISWANATHAN,
Secy. to the Govt. of India.

CG-23

खण्ड रजिस्ट्री सं० डी० एल० 33004/94

REGISTERED No. DL-33004/94

भारत का राजपत्र
THE GAZETTE OF INDIA
ഭാരതത്തിന്റെ ഗസറ്റ്
असाधारण
EXTRAORDINARY
അസാധാരണം

भाग XI—अनुभाग I
PART XI—SECTION I
ഭാഗം XI—വകുപ്പ് I

प्राधिकार से प्रकाशित

Published by Authority

അധികാരപ്പെടുത്തിയ പ്രകാരം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്

सं० 2	नई दिल्ली	गुरुवार 4, अप्रैल 2013/	14, चैत्र 1935 (शाक)	} खण्ड 1 Vol. 1 വാല്യം 1
No. 2	NEW DELHI	Thursday 4, April 2013/	14, Chaithra, 1935 (Saka)	
നമ്പർ 2	ന്യൂഡൽഹി	വ്യാഴം 4, ഏപ്രിൽ 2013/	14, ചൈത്രം, 1935. (ശക)	

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE
(Legislative Department)

New Delhi, 15th February, 2013/26th Magha, 1934 (Saka).

The translation in Malayalam of the Grama Nyayalayas Act, 2008 (4 of 2009) is hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative text of this Act in Malayalam under clause (a) of section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങൾ ആക്ട്, 2008 (2009-ലെ 4)-ന്റെ മലയാള പരിഭാഷ രാഷ്ട്രപതി അധികാരപ്പെടുത്തിയ പ്രകാരം ഇതിനാൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരിക്കുന്നതും ഇത് ആധികാരികപാഠങ്ങൾ (കേന്ദ്ര നിയമങ്ങൾ) ആക്ട്, 1973 (1973-ലെ 50)-ന്റെ 2-ാം വകുപ്പ് (ക) ഖണ്ഡപ്രകാരം അതിന്റെ മലയാളത്തിലുള്ള ആധികാരിക പാഠമായി കരുതപ്പെടുന്നതും ആകുന്നു.

P. K. MALHOTRA,
Secretary to the Government of India.

ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങൾ ആക്റ്റ്, 2008

(2009-ലെ 4-ാം നമ്പർ ആക്റ്റ്)

പൗരന്മാർക്ക് അവരുടെ പടിവാതിലുകളിൽ നീതി ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും ഏതൊരു പൗരനും സാമൂഹികമോ സാമ്പത്തികമോ മറ്റ് അവശതകളോ നിമിത്തം നീതി ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള അവസരങ്ങൾ നിഷേധിക്കപ്പെടുന്നില്ലെന്ന് സുനിശ്ചിതമാക്കുന്നതിനുമുള്ള ആവശ്യങ്ങൾക്കായി അടിസ്ഥാനനതലങ്ങളിൽ ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതോ അതിന് ആനുഷംഗികമായതോ ആയ കാര്യങ്ങൾക്കും വേണ്ടി വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള

ഒരു

ആക്റ്റ്

ഭാരത റിപ്പബ്ലിക്കിന്റെ അൻപത്തിയൊൻപതാം സംവത്സരത്തിൽ പാർലമെന്റ് താഴെപ്പറയും പ്രകാരം നിയമം ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു:—

അദ്ധ്യായം I

പ്രാരംഭികം

1. ചുരുക്കപ്പേരും വ്യാപ്തിയും പ്രാരംഭവും.—(1) ഈ ആക്റ്റിന് ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങൾ ആക്റ്റ്, 2008 എന്ന് പേര് പറയാവുന്നതാണ്.

(2) ഇതിന് ജമ്മു-കാശ്മീർ സംസ്ഥാനം, നാഗാലാന്റ് സംസ്ഥാനം, അരുണാചൽപ്രദേശ് സംസ്ഥാനം, സിക്കിം സംസ്ഥാനം, ഗോത്രവർഗ്ഗ പ്രദേശങ്ങൾ എന്നിവ ഒഴികെ ഭാരതം മുഴുവൻ വ്യാപ്തിയുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്.

വിശദീകരണം.— ഈ ഉപവകുപ്പിൽ, “ഗോത്രവർഗ്ഗ പ്രദേശങ്ങൾ” എന്ന പദപ്രയോഗത്തിന് ഭരണഘടനയിലെ ആറാം പട്ടികയിലെ 20-ാം ഖണ്ഡികയിൻകീഴിലെ അനുസൂചികയുടെ I-ഉം II-ഉം II ക യും; III-ഉം ഭാഗങ്ങളിൽ വിനിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള യഥാക്രമം ആസ്സാം സംസ്ഥാനത്തും മേഘാലയ സംസ്ഥാനത്തും ത്രിപുര സംസ്ഥാനത്തും മിസ്സോറാം സംസ്ഥാനത്തും ഉള്ള പ്രദേശങ്ങൾ എന്നർത്ഥമാകുന്നു.

(3) ഇത് കേന്ദ്ര സർക്കാർ, ഔദ്യോഗിക ഗസ്റ്റിൽ, വിജ്ഞാപനംവഴി, നിശ്ചയിക്കാവുന്ന തീയതി മുതൽ പ്രാബല്യത്തിൽ വരുന്നതും വ്യത്യസ്ത സംസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് വ്യത്യസ്ത തീയതികൾ നിശ്ചയിക്കാവുന്നതുമാണ്.

2. നിർവ്വചനങ്ങൾ.—ഈ ആക്റ്റിൽ സന്ദർഭം മറ്റുവിധത്തിൽ ആവശ്യപ്പെടാത്തപക്ഷം,—

(ക) “ഗ്രാമന്യായാലയം” എന്നാൽ 3-ാം വകുപ്പിന്റെ (1)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം സ്ഥാപിച്ച ഒരു കോടതി എന്നർത്ഥമാകുന്നു;

(ഖ) “ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്” എന്നാൽ ഭരണഘടനയുടെ 243 ഖ അനുച്ഛേദപ്രകാരം ഗ്രാമ പ്രദേശങ്ങൾക്കുവേണ്ടി, ഗ്രാമതലത്തിൽ, രൂപീകരിച്ച ഒരു സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനം (എന്ത് പേരിനാൽ വിളിക്കപ്പെട്ടാലും) എന്നർത്ഥമാകുന്നു;

(ഗ) “ഹൈക്കോടതി” എന്നാൽ,—

(i) ഏതെങ്കിലും സംസ്ഥാനത്തെ സംബന്ധിച്ച്, ആ സംസ്ഥാനത്തെ ഹൈക്കോടതി;

(ii) ഒരു യൂണിയൻ പ്രദേശത്തെ സംബന്ധിച്ച് ഒരു സംസ്ഥാനത്തെ ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരിത അതിന് നിയമംവഴി വ്യാപിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളിടത്ത്, ആ ഹൈക്കോടതി;

(iii) മറ്റുള്ള ഏതെങ്കിലും യൂണിയൻ പ്രദേശത്തെ സംബന്ധിച്ച്, ഭാരതത്തിന്റെ സുപ്രീം കോടതി ഒഴികെ ആ പ്രദേശത്തിനുള്ള ഏറ്റവും ഉയർന്ന ക്രിമിനൽ അപ്പീൽ കോടതി എന്നർത്ഥമാകുന്നു;

(ഡ) “വിജ്ഞാപനം” എന്നാൽ ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഒരു വിജ്ഞാപനം എന്നർത്ഥമാകുന്നതും “വിജ്ഞാപനം ചെയ്ത” എന്ന പദപ്രയോഗത്തിന് തദനുസൃതമായ അർത്ഥം കല്പിക്കേണ്ടതുമാണ്;

(ഒ) “ന്യായാധികാരി” എന്നാൽ 5-ാം വകുപ്പുപ്രകാരം നിയമിച്ച ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ആദ്ധ്യക്ഷ്യം വഹിക്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ എന്നർത്ഥമാകുന്നു;

(ച) “മദ്ധ്യതലത്തിലെ പഞ്ചായത്ത്” എന്നാൽ സ്വയംഭരണത്തിനായി ഭരണഘടനയുടെ IX-ാം ഭാഗത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് അനുസൃതമായി ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി ഭരണഘടനയുടെ 243 ഖ അനുച്ഛേദപ്രകാരം, മദ്ധ്യതലത്തിൽ രൂപീകരിച്ച ഒരു സ്ഥാപനം (എന്ത് പേരിനാൽ വിളിക്കപ്പെട്ടാലും) എന്നർത്ഥമാകുന്നു;

(ഛ) “നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ട” എന്നാൽ ഈ ആക്റ്റ് പ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയ ചട്ടങ്ങളാൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ട എന്നർത്ഥമാകുന്നു;

(ജ) “പട്ടിക” എന്നാൽ ഈ ആക്റ്റിനോട് അനുബന്ധിച്ചുള്ള പട്ടിക എന്നർത്ഥമാകുന്നു;

(ഡബ്) “സംസ്ഥാന സർക്കാർ” എന്നാൽ ഒരു യൂണിയൻ പ്രദേശത്തെ സംബന്ധിച്ച്, ഭരണഘടനയുടെ 239-ാം അനുച്ഛേദപ്രകാരം നിയമിക്കപ്പെട്ട അതിന്റെ അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റർ എന്നർത്ഥമാകുന്നു;

(തെ) ഇതിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതും നിർവ്വചിച്ചിട്ടില്ലാത്തതും എന്നാൽ സിവിൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1908-ലും (1908-ലെ 5) ക്രിമിനൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1973-ലും (1974-ലെ 2) നിർവ്വചിച്ചിട്ടുള്ളതുമായ വാക്കുകൾക്കും പദപ്രയോഗങ്ങൾക്കും അവയ്ക്ക് ആ സംഹിതകളിൽ യഥാക്രമം നൽകിയിട്ടുള്ള അർത്ഥങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്.

അദ്ധ്യായം II

ഗ്രാമന്യായാലയം

3. ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങളുടെ സ്ഥാപനം.—(1) ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് ഈ ആക്റ്റിനാൽ നൽകപ്പെട്ടിട്ടുള്ള അധികാരിതയും അധികാരങ്ങളും പ്രയോഗിക്കുന്നതിന്റെ ആവശ്യത്തിലേക്കായി, സംസ്ഥാന സർക്കാർ, ഹൈക്കോടതിയുമായി ആലോചിച്ചശേഷം, വിജ്ഞാപനംവഴി, മദ്ധ്യതലത്തിൽ, ഓരോ പഞ്ചായത്തിനും അല്ലെങ്കിൽ മദ്ധ്യതലത്തിൽ ഒരു ജില്ലയിൽ സമീപ വർത്തിയായ ഒരു കൂട്ടം പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് അല്ലെങ്കിൽ ഏതെങ്കിലും സംസ്ഥാനത്ത് മദ്ധ്യതലത്തിൽ ഒരു പഞ്ചായത്തുമില്ലാത്തത്, സമീപവർത്തിയായ ഒരു കൂട്ടം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്കും ഒന്നോ അതിലധികമോ ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാണ്.

(2) സംസ്ഥാന സർക്കാർ, ഹൈക്കോടതിയുമായി ആലോചിച്ചശേഷം, വിജ്ഞാപനം വഴി ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ അധികാരിത വ്യാപിപ്പിക്കുന്നത് ഏത് പ്രദേശത്തിന്റെ പ്രാദേശിക പരിധികളിലായിരിക്കണമെന്ന് വിനിർദ്ദേശിക്കേണ്ടതും, ഏതു സമയത്തും, അങ്ങനെയുള്ള പരിധികൾ വർദ്ധിപ്പിക്കാവുന്നതും, കുറവ് വരുത്താവുന്നതും അല്ലെങ്കിൽ വ്യത്യാസപ്പെടുത്താവുന്നതുമാണ്.

(3) (1)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങൾ തത്സമയം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള മറ്റേതെങ്കിലും നിയമപ്രകാരം സ്ഥാപിച്ച കോടതികൾക്ക് പുറമേ ആയിരിക്കേണ്ടതാണ്.

4. ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ആസ്ഥാനം.—ഓരോ ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെയും ആസ്ഥാനം ഗ്രാമന്യായാലയം സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട മദ്ധ്യതല പഞ്ചായത്തിന്റെ ആസ്ഥാനത്തോ സംസ്ഥാന സർക്കാർ വിജ്ഞാപനം ചെയ്തേക്കാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള മറ്റ് സ്ഥലത്തോ സ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണ്.

5. ന്യായാധികാരിയുടെ നിയമനം.—സംസ്ഥാന സർക്കാർ, ഹൈക്കോടതിയുമായി ആലോചിച്ചശേഷം ഓരോ ഗ്രാമന്യായാലയത്തിനും ഒരു ന്യായാധികാരിയെ നിയമിക്കേണ്ടതാണ്.

6. ന്യായാധികാരിയുടെ നിയമനത്തിനുള്ള യോഗ്യതകൾ.—(1) ഒരു വ്യക്തി ഫസ്റ്റ് ക്ലാസ് ജൂഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് ആയി നിയമിക്കപ്പെടുന്നതിന് അർഹനല്ലാത്തപക്ഷം അയാൾ ഒരു ന്യായാധികാരിയായി നിയമിക്കപ്പെടുന്നതിന് യോഗ്യനായിരിക്കുന്നതല്ല.

(2) ഒരു ന്യായാധികാരിയെ നിയമിക്കുമ്പോൾ, സംസ്ഥാന സർക്കാർ, കാലാകാലങ്ങളിൽ, വിജ്ഞാപനംവഴി വിനിർദ്ദേശിച്ചേക്കാവുന്ന പട്ടികജാതികളുടെയും പട്ടികവർഗ്ഗങ്ങളുടെയും സ്ത്രീകളുടെയും അങ്ങനെയുള്ള മറ്റു വിഭാഗങ്ങളുടെയും അല്ലെങ്കിൽ സമുദായങ്ങളുടെയും അംഗങ്ങൾക്ക് പ്രാതിനിധ്യം നൽകേണ്ടതാണ്.

7. ന്യായാധികാരിയുടെ ശമ്പളവും ബത്തകളും മറ്റ് സേവന നിബന്ധനകളും ഉപാധികളും.— ഒരു ന്യായാധികാരിക്ക് കൊടുക്കേണ്ടതായ ശമ്പളവും മറ്റ് ബത്തകളും മറ്റ് സേവന നിബന്ധനകളും ഉപാധികളും ഫസ്റ്റ് ക്ലാസ് ജുഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബാധകമായിരിക്കുന്നപ്രകാരമായിരിക്കേണ്ടതാണ്.

8. ന്യായാധികാരി അയാൾക്ക് താൽപര്യമുള്ളതായ നടപടികളിൽ ആധ്യക്ഷ്യം വഹിക്കരുതെന്ന്.— ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും നടപടികളിൽ ന്യായാധികാരിക്ക് ഏതെങ്കിലും താൽപര്യം ഉണ്ടായിരുന്നാൽ അല്ലെങ്കിൽ തർക്കവിഷയത്തിൽ മറ്റുവിധത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നാൽ അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങനെയുള്ള നടപടികളിലെ ഏതെങ്കിലും കക്ഷിയുമായി ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നാൽ ആധ്യക്ഷ്യം വഹിക്കുവാൻ പാടില്ലാത്തതും അങ്ങനെയുള്ള കേസിൽ, അത് മറ്റേതെങ്കിലും ന്യായാധികാരിക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്യുന്നതിനുവേണ്ടി ന്യായാധികാരി ആ വിഷയം, അതതു സംഗതിപോലെ, ജില്ലാ കോടതിക്കോ സെഷൻസ് കോടതിക്കോ റഫർ ചെയ്യേണ്ടതുമാണ്.

9. ന്യായാധികാരി സഞ്ചരിക്കുന്ന കോടതികൾ നടത്തുകയും നടപടികൾ ഗ്രാമങ്ങളിൽ നടത്തുകയും ചെയ്യണമെന്ന്.—(1) ന്യായാധികാരി ആനുകാലികമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധികാരിതയിൽ വരുന്ന ഗ്രാമങ്ങൾ സന്ദർശിക്കേണ്ടതും കക്ഷികൾ സാധാരണയായി താമസിക്കുന്ന സ്ഥലത്തിന് വളരെ അടുത്തുള്ള അല്ലെങ്കിൽ വ്യവഹാരകാരണം പൂർണ്ണമായി അല്ലെങ്കിൽ ഭാഗികമായി ഉത്ഭവിച്ചുവെന്ന് അദ്ദേഹം കരുതുന്ന ഏതെങ്കിലും സ്ഥലത്ത് വിചാരണ അല്ലെങ്കിൽ നടപടികൾ നടത്തേണ്ടതുമാണ്:

എന്നാൽ ഗ്രാമന്യായാലയം അതിന്റെ ആസ്ഥാനത്തിനു പുറത്ത് സഞ്ചരിക്കുന്ന കോടതി നടത്തുവാൻ തീരുമാനിക്കുന്നിടത്ത്, അത് സഞ്ചരിക്കുന്ന കോടതി നടത്തുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന തീയതിയും സ്ഥലവും സംബന്ധിച്ച് വിപുലമായ പരസ്യം നൽകേണ്ടതാണ്.

(2) സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ആസ്ഥാനത്തിന് പുറത്ത് വിചാരണ അല്ലെങ്കിൽ നടപടികൾ നടത്തുമ്പോൾ ന്യായാധികാരിക്ക് സഞ്ചരിക്കുന്ന കോടതികൾ നടത്തുന്നതിനുള്ള വാഹനങ്ങളുടെ ഏർപ്പാട് ഉൾപ്പെടെ എല്ലാ സൗകര്യങ്ങളും അതിന് നൽകേണ്ടതാണ്.

10. ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ മുദ്ര.—ഈ ആക്റ്റ് പ്രകാരം സ്ഥാപിച്ച ഓരോ ഗ്രാമന്യായാലയവും സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ അംഗീകാരത്തോടുകൂടി ഹൈക്കോടതിയാൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെടാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള രൂപത്തിലും വലിപ്പത്തിലുമുള്ള ഒരു കോടതിമുദ്ര ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാണ്.

അദ്ധ്യായം III

ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ അധികാരിതയും അധികാരങ്ങളും അധികാരശക്തിയും

11. ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ അധികാരിത.—ക്രിമിനൽനടപടിനിയമസംഹിത, 1973 (1974-ലെ 2)-ൽ അല്ലെങ്കിൽ സിവിൽനടപടിനിയമസംഹിത, 1908 (1908-ലെ 5)-ൽ അല്ലെങ്കിൽ തത്സമയം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള മറ്റേതെങ്കിലും നിയമത്തിൽ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും, ഗ്രാമന്യായാലയം, ഈ ആക്റ്റ് പ്രകാരം വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുള്ള രീതിയിലും വ്യാപ്തിയിലും സിവിലും ക്രിമിനലുമായ അധികാരിത പ്രയോഗിക്കേണ്ടതാണ്.

12. ക്രിമിനൽ അധികാരിത.—(1) ക്രിമിനൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1973 (1974-ലെ 2) അല്ലെങ്കിൽ തത്സമയം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള മറ്റേതെങ്കിലും നിയമത്തിൽ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും, ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്, ഒരു പരാതിയിന്മേലോ ഒരു പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്മേലോ ഒരു കുറ്റം നടപടിക്കെടുക്കാവുന്നതും—

(ക) ഒന്നാം പട്ടികയുടെ ഭാഗം I-ൽ വിനിർദ്ദേശിച്ച എല്ലാ കുറ്റങ്ങളും വിചാരണ ചെയ്യേണ്ടതും;

(ഖ) എല്ലാ കുറ്റങ്ങളും വിചാരണ ചെയ്യേണ്ടതും ആ പട്ടികയുടെ ഭാഗം II-ൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള അധിനിയമങ്ങളിൽകീഴിൽ വിനിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള നിവൃത്തികൾ, ഏതെങ്കിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ, അനുവദിക്കേണ്ടതുമാണ്.

(2) (1)-ാം ഉപവകുപ്പിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് ഭംഗംവരുത്താതെ, ഗ്രാമന്യായാലയം, 14-ാം വകുപ്പ് (3)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്തേക്കാവുന്ന സംസ്ഥാന ആക്റ്റുകൾ പ്രകാരമുള്ള എല്ലാ കുറ്റങ്ങളും വിചാരണ ചെയ്യേണ്ടതും അങ്ങനെയുള്ള നിവൃത്തി നൽകേണ്ടതുമാണ്.

13. സിവിൽ അധികാരിത.— (1) സിവിൽ നടപടി നിയമ സംഹിത, 1908-ലോ (1908-ലെ 5) തൽസമയം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള മറ്റേതെങ്കിലും നിയമത്തിലോ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും, (2)-ാം ഉപവകുപ്പിന് വിധേയമായും, ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്—

(ക) രണ്ടാം പട്ടികയുടെ ഭാഗം I-ൽ വിനിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള തർക്കങ്ങളുടെ വിഭാഗത്തിൻകീഴിൽ വരുന്ന സിവിൽ സ്വഭാവത്തിലുള്ള എല്ലാ വ്യവഹാരങ്ങളും അല്ലെങ്കിൽ നടപടികളും വിചാരണ ചെയ്യുന്നതിനും;

(ഖ) 14-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പിൻകീഴിൽ കേന്ദ്ര സർക്കാരിനാലും ആ വകുപ്പിന്റെ (3)-ാം ഉപവകുപ്പിൻകീഴിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാലും വിജ്ഞാപനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതായ എല്ലാ തരത്തിലുമുള്ള അവകാശവാദങ്ങളും തർക്കങ്ങളും വിചാരണ ചെയ്യുന്നതിനും, അധികാരിത ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്.

(2) ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ആർത്ഥികപരിധി, ഹൈക്കോടതി സംസ്ഥാന സർക്കാരുമായി ആലോചിച്ച് കാലാകാലങ്ങളിൽ, വിജ്ഞാപനംവഴി, വിനിർദ്ദേശിക്കാവുന്നപ്രകാരമായിരിക്കേണ്ടതാണ്.

14. പട്ടികകൾ ഭേദഗതി ചെയ്യുവാനുള്ള അധികാരം.— (1) കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നത് ആവശ്യമെന്നോ യുക്തമെന്നോ ബോധ്യമായിട്ടുള്ളിടത്ത്, അത് വിജ്ഞാപനം വഴി, അതതു സംഗതിപോലെ, ഒന്നാം പട്ടികയുടെ ഭാഗം I-ൽ അല്ലെങ്കിൽ ഭാഗം II-ൽ അല്ലെങ്കിൽ രണ്ടാം പട്ടികയുടെ ഭാഗം II-ൽ ഉള്ള ഏതെങ്കിലും ഇനം കുട്ടിച്ചേർക്കുകയോ വിട്ടുകളയുകയോ ചെയ്യാവുന്നതും, അതനുസരിച്ച് അത് ഭേദഗതി ചെയ്യപ്പെട്ടതായി കരുതപ്പെടേണ്ടതുമാണ്.

(2) (1)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം പുറപ്പെടുവിച്ച ഓരോ വിജ്ഞാപനവും പാർലമെന്റിന്റെ ഓരോ സഭയിലും വയ്ക്കേണ്ടതാണ്.

(3) സംസ്ഥാന സർക്കാരിന് അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നത് ആവശ്യമെന്നോ യുക്തമെന്നോ ബോധ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ, അത് ഹൈക്കോടതിയുമായി കൂടിയാലോചിച്ച്, വിജ്ഞാപനംവഴി, ഒന്നാം പട്ടികയിലെ ഭാഗം III-ലോ രണ്ടാം പട്ടികയിലെ ഭാഗം III-ലോ ഉള്ള ഏതെങ്കിലും ഇനം കുട്ടിച്ചേർക്കുകയോ സംസ്ഥാന നിയമനിർമ്മാണ മണ്ഡലത്തിന് നിയമമുണ്ടാക്കുവാൻ അധികാരമുള്ള ഏതെങ്കിലും ഇനം അതിൽ നിന്നും വിട്ടുകളയുകയോ ചെയ്യാവുന്നതും അതോടെ ഒന്നാം പട്ടികയോ രണ്ടാം പട്ടികയോ, അതതു സംഗതിപോലെ, അതനുസരിച്ച് ഭേദഗതി ചെയ്യപ്പെട്ടതായി കരുതപ്പെടേണ്ടതുമാണ്.

(4) (3)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം പുറപ്പെടുവിച്ച ഓരോ വിജ്ഞാപനവും സംസ്ഥാന നിയമനിർമ്മാണ മണ്ഡലം മുമ്പാകെ വയ്ക്കേണ്ടതാണ്.

15. കാലഹരണം.—(1) കാലഹരണ ആക്ട്, 1963 (1963-ലെ 36)-ലെ വ്യവസ്ഥകൾ ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് വിചാരണ ചെയ്യാവുന്ന വ്യവഹാരങ്ങൾക്ക് ബാധകമായിരിക്കുന്നതാണ്.

(2) ക്രിമിനൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1973 (1974-ലെ 2)-ലെ XXXVI-ാം അദ്ധ്യായത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് വിചാരണ ചെയ്യാവുന്ന കുറ്റങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് ബാധകമായിരിക്കുന്നതാണ്.

16. നിലവിലിരിക്കുന്ന നടപടികളുടെ കൈമാറ്റം.—(1) ഹൈക്കോടതിയാൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള തീയതി മുതൽ, അതതു സംഗതിപോലെ, ജില്ലാ കോടതിക്ക് അല്ലെങ്കിൽ സെഷൻസ് കോടതിക്ക്, അതിൻകീഴിലുള്ള കോടതികൾ മുമ്പാകെ നിലവിലിരിക്കുന്ന എല്ലാ സിവിലോ ക്രിമിനലോ ആയ കേസുകൾ, അങ്ങനെയുള്ള കേസുകൾ വിചാരണ ചെയ്യുന്നതിന് അല്ലെങ്കിൽ തീർപ്പാക്കുന്നതിന് ക്ഷമതയുള്ള ഗ്രാമന്യായാലയത്തിലേക്ക് കൈമാറാവുന്നതാണ്.

(2) ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് അതിന്റെ വിവേകം ഉപയോഗിച്ച്, ഒന്നുകിൽ കേസുകൾ വീണ്ടും വിചാരണ ചെയ്യുകയോ അല്ലെങ്കിൽ അതിന് കൈമാറ്റം ചെയ്ത ഘട്ടത്തിൽനിന്ന് തുടർന്നു നടത്തുകയോ ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

17. മിനിസ്റ്റീരിയൽ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ കർത്തവ്യങ്ങൾ.—(1) ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തെ അതിന്റെ ചുമതലകളുടെ നിർവ്വഹണത്തിൽ സഹായിക്കാൻ ആവശ്യമായ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെയും മറ്റു ജീവനക്കാരുടെയും തരവും വിഭാഗങ്ങളും സംസ്ഥാന സർക്കാർ തീരുമാനിക്കേണ്ടതും അതിന് യുക്തമെന്ന് തോന്നാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥരെയും മറ്റു ജീവനക്കാരെയും ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് നൽകേണ്ടതുമാണ്.

(2) ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും മറ്റ് ജീവനക്കാർക്കും നൽകേണ്ടതായ ശമ്പളവും ബത്തകളും മറ്റുസേവനവ്യവസ്ഥകളും സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ നിർണ്ണയിച്ചേക്കാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ളപ്രകാരമായിരിക്കേണ്ടതാണ്.

(3) ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ഉദ്യോഗസ്ഥരും മറ്റ് ജീവനക്കാരും ന്യായാധികാരി കാലാകാലങ്ങളിൽ അവർക്ക് ഏൽപ്പിച്ചുകൊടുത്തേക്കാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള ചുമതലകൾ നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതാണ്.

അദ്ധ്യായം IV

ക്രിമിനൽ കേസുകളിലെ നടപടിക്രമം

18. ക്രിമിനൽ വിചാരണകളിൽ ആക്റ്റിന്റെ അധികപ്രഭാവം.— ക്രിമിനൽ നടപടി നിയമ സംഹിത, 1973 (1974-ലെ 2)-ലോ മറ്റേതെങ്കിലും നിയമത്തിലോ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും, ഈ ആക്റ്റിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് പ്രഭാവം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതും, എന്നാൽ ഈ ആക്റ്റിൽ മറ്റുവിധത്തിൽ പ്രകടമായി വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുള്ള വിധമൊഴികെ, നിയമസംഹിതയിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ഈ ആക്റ്റിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് അവ അസംഗതമല്ലാതായിരിക്കുന്നിടത്തോളം ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയം മുമ്പാകെയുള്ള നടപടികൾക്ക് ബാധകമായിരിക്കേണ്ടതും, നിയമസംഹിതയുടെ മേൽപ്പറഞ്ഞ വ്യവസ്ഥകളുടെ ആവശ്യത്തിനുവേണ്ടി ഗ്രാമന്യായാലയം ഒരു ഫസ്റ്റ് ക്ലാസ് ജുഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് കോടതിയായി കരുതപ്പെടേണ്ടതുമാകുന്നു.

19. ഗ്രാമന്യായാലയം സമ്മറി വിചാരണ നടപടി അനുവർത്തിക്കണമെന്ന്.— (1) ക്രിമിനൽ നടപടി നിയമസംഹിത 1973-ന്റെ (1974-ലെ 2) 260-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പിലോ 262-ാം വകുപ്പ് (2)-ാം ഉപവകുപ്പിലോ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും, മേൽപറഞ്ഞ നിയമസംഹിതയിലെ അദ്ധ്യായം XXI-ൽ വിനിർദ്ദേശിച്ച നടപടിക്രമത്തിന് അനുസൃതമായി, ഗ്രാമന്യായാലയം സമ്മറിയായി കുറ്റങ്ങൾ വിചാരണ ചെയ്യേണ്ടതും പ്രസ്തുത നിയമസംഹിതയുടെ 262-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പിലെയും 263 മുതൽ 265 വരെയുള്ള വകുപ്പുകളിലെ വ്യവസ്ഥകളും കഴിവുള്ളിടത്തോളം, അങ്ങനെയുള്ള വിചാരണയ്ക്ക് ബാധകമാക്കേണ്ടതുമാണ്.

(2) ഒരു സമ്മറി വിചാരണയ്ക്കിടയിൽ കേസിന്റെ സ്വഭാവം അനുസരിച്ച് അത് സമ്മറിയായി വിചാരണ ചെയ്യുന്നത് അഭിലഷണീയമല്ലെന്ന് ന്യായാധികാരിക്ക് തോന്നുമ്പോൾ, ന്യായാധികാരിക്ക് വിസ്തരിച്ചിരുന്നേക്കാവുന്ന ഏതെങ്കിലും സാക്ഷിയെ വീണ്ടും വിളിച്ചുവരുത്താവുന്നതും ക്രിമിനൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1973 (1974-ലെ 2) പ്രകാരം വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുള്ള രീതിയിൽ കേസ് വീണ്ടും കേൾക്കുന്നത് തുടരാവുന്നതുമാണ്.

20. ഗ്രാമന്യായാലയം മുമ്പാകെ അനുകൂലവാദം.—ഒരു കുറ്റം ആരോപിക്കപ്പെട്ട ഒരാൾക്ക് അങ്ങനെയുള്ള കുറ്റം വിചാരണയിലിരിക്കുന്ന ഗ്രാമന്യായാലയം മുമ്പാകെ അനുകൂലവാദത്തിന് അപേക്ഷ ഫയൽ ചെയ്യാവുന്നതും ഗ്രാമന്യായാലയം, ക്രിമിനൽ നടപടി സംഹിത, 1973 (1974-ലെ 2)-ന്റെ അദ്ധ്യായം XXI ക-യിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്കനുസൃതമായി ആ കേസ് തീർപ്പാക്കേണ്ടതുമാണ്.

21. ഗ്രാമന്യായാലയത്തിലെ കേസുകളുടെ നടത്തിപ്പും കക്ഷികൾക്ക് നിയമസഹായവും.— (1) ഗ്രാമന്യായാലയത്തിൽ സർക്കാരിനുവേണ്ടി ക്രിമിനൽ കേസുകളുടെ നടത്തിപ്പിനായുള്ള ആവശ്യത്തിന് ക്രിമിനൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1973 (1974-ലെ 2)-ന്റെ 25-ാം വകുപ്പിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ബാധകമായിരിക്കുന്നതാണ്.

(2) (1)-ാം ഉപവകുപ്പിൽ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും ഗ്രാമന്യായാലയം മുമ്പാകെയുള്ള ഒരു ക്രിമിനൽ നടപടിയിൽ, പരാതിക്കാരന് ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ അനുവാദത്തോടുകൂടി പോസിക്യൂഷൻ കേസ് ബോധിപ്പിക്കുവാൻ അയാൾ തിരഞ്ഞെടുത്ത അഭിഭാഷകനെ അയാളുടെ ചെലവിൽ ഏർപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

(3) ലീഗൽ സർവ്വീസസ് അതോറിറ്റിസ് ആക്റ്റ്, 1987 (1987-ലെ 39)-ന്റെ 6-ാം വകുപ്പു പ്രകാരം രൂപീകരിക്കപ്പെട്ട സംസ്ഥാന ലീഗൽ സർവ്വീസസ് അതോറിറ്റി അഭിഭാഷകരുടെ ഒരു പാനൽ തയ്യാറാക്കേണ്ടതും അതിൽ കുറഞ്ഞത് രണ്ടുപേരെ, അഭിഭാഷകരെ ഏർപ്പെടുത്താൻ കഴിവില്ലാത്ത പ്രതിക്ക്, അവരുടെ സേവനങ്ങൾ നൽകാവുന്നതിനുള്ളതുകുമാർ ബന്ധപ്പെട്ട ഓരോ ഗ്രാമന്യായാലയത്തിനും ഏൽപ്പിച്ചുകൊടുക്കേണ്ടതുമാണ്.

22. വിധിപ്രഖ്യാപനം— (1) ഓരോ വിചാരണയുടെയും വിധിനിർണ്ണയം ന്യായാധികാരിയാൽ, വിചാരണ തീർന്നാലുടൻതന്നെ അല്ലെങ്കിൽ പതിനഞ്ച് ദിവസത്തിൽ കവിയാത്ത പിന്നീടുള്ള ഏതെങ്കിലും സമയത്ത്, അതിനെക്കുറിച്ച് കക്ഷികൾക്ക് നോട്ടീസ് കൊടുത്ത്, തുറന്ന കോടതിയിൽ പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്.

(2) ഗ്രാമന്യായാലയം അതിന്റെ വിധിയുടെ ഒരു പകർപ്പ് സൗജന്യമായി ഉടനെ ഇരുകക്ഷികൾക്കും നൽകേണ്ടതാണ്.

അദ്ധ്യായം V

സിവിൽ കേസുകളിലെ നടപടിക്രമം

23. സിവിൽ നടപടികളിൽ ആക്റ്റിന്റെ അധികപ്രഭാവം.— സിവിൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1908 (1908-ലെ 5)-ലോ മറ്റേതെങ്കിലും നിയമത്തിലോ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും ഈ ആക്റ്റിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് പ്രഭാവം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതും, എന്നാൽ ഈ ആക്റ്റിൽ മറ്റുവിധത്തിൽ പ്രകടമായി വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുള്ള വിധമൊഴികെ, നിയമസംഹിതയിലെ വ്യവസ്ഥകൾ, ഈ ആക്റ്റിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് അസംഗതമല്ലാതായിരിക്കുന്നിടത്തോളം ഗ്രാമന്യായാലയം മുമ്പാകെയുള്ള നടപടികൾക്ക് ബാധകമായിരിക്കുന്നതും നിയമസംഹിതയിലെ പ്രസ്തുത വ്യവസ്ഥകളുടെ ആവശ്യത്തിനുവേണ്ടി ഗ്രാമന്യായാലയം ഒരു സിവിൽ കോടതിയായി കരുതപ്പെടേണ്ടതുമാകുന്നു.

24. സിവിൽ തർക്കങ്ങളിൽ പ്രത്യേക നടപടിക്രമം.—(1) തത്സമയം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള മറ്റേതെങ്കിലും നിയമത്തിൽ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും, ഈ ആക്റ്റ്പ്രകാരമുള്ള ഏതൊരു വ്യവഹാരമോ അവകാശവാദമോ അല്ലെങ്കിൽ തർക്കമോ സംസ്ഥാന സർക്കാരുമായി ആലോചിച്ച് കാലാകാലങ്ങളിൽ ഹൈക്കോടതിയാൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെടാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള ഫാറത്തിലും അങ്ങനെയുള്ള രീതിയിലും നൂറ് രൂപയിൽ കവിയാത്ത അങ്ങനെയുള്ള ഫീസോടു കൂടിയും ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് ഒരു അപേക്ഷ കൊടുത്ത് ആരംഭിക്കേണ്ടതാണ്.

(2) ഒരു വ്യവഹാരം, അവകാശവാദം അല്ലെങ്കിൽ തർക്കം യഥാവിധി ആരംഭിച്ചിട്ടുള്ളിടത്ത്, (1)-ാം ഉപവകുപ്പിൻകീഴിൽ നൽകിയിട്ടുള്ള അപേക്ഷയുടെ ഒരു പകർപ്പുസഹിതം ഗ്രാമന്യായാലയം, എതിർകക്ഷിക്ക്, അതിൽ വിനിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള അങ്ങനെയുള്ള തീയതിയിൽ ഹാജരാകുന്നതിനും അവകാശവാദത്തിന് മറുപടി നൽകുന്നതിനും ഒരു സമൺസ് പുറപ്പെടുവിക്കേണ്ടതും അത് ഹൈക്കോടതിയാൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെടാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള രീതിയിൽ നടത്തേണ്ടതുമാണ്.

(3) എതിർകക്ഷി, അയാളുടെ പത്രിക ഫയൽ ചെയ്തതിനുശേഷം, വാദം കേൾക്കുന്നതിന് ഗ്രാമന്യായാലയം ഒരു തീയതി നിശ്ചയിക്കേണ്ടതും എല്ലാ കക്ഷികളെയും നേരിട്ടോ അവരുടെ അഭിഭാഷകർ മുഖേനയോ ഹാജരാകുന്നതിന് അറിയിക്കേണ്ടതുമാണ്.

(4) വാദം കേൾക്കുന്നതിന് നിശ്ചയിച്ച തീയതിയിൽ, ഗ്രാമന്യായാലയം ഇരുകക്ഷികളെയും അവരുടെ യഥാക്രമമുള്ള തർക്കങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച്; കേൾക്കേണ്ടതും ഏതെങ്കിലും തെളിവ് രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് ആവശ്യമില്ലാത്ത തർക്കമുള്ളിടത്ത് വിധി പുറപ്പെടുവിക്കേണ്ടതും തെളിവ് രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് ആവശ്യമായി വരുന്ന സംഗതിയിൽ ഗ്രാമന്യായാലയം തുടർനടപടി എടുക്കേണ്ടതുമാണ്.

(5) ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്,—

(ക) വീഴ്ചകാരനും ഏതെങ്കിലും കേസ് തള്ളിക്കളയുകയോ അല്ലെങ്കിൽ എക്സ്‌പാർട്ടായി നടപടി തുടരുകയോ;

(ഖ) വീഴ്ചകാരണം തള്ളിക്കളഞ്ഞ അങ്ങനെയുള്ള ഏതെങ്കിലും ഉത്തരവ് അല്ലെങ്കിൽ എക്സ്പാർട്ടിയായി വാദം കേൾക്കാൻ പാസ്സാക്കിയ ഏതെങ്കിലും ഉത്തരവ് അസ്ഥിരപ്പെടുത്തുകയോ, ചെയ്യുന്നതിനും അധികാരം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്.

(6) നടപടികൾക്കിടയിൽ ഉണ്ടായേക്കാവുന്ന ഏതെങ്കിലും ആനുകൂല്യം സാമ്പത്തിക സംഗതിയെ സംബന്ധിച്ച്, ഗ്രാമന്യായാലയം നീതിയുടെ താൽപര്യത്തിൽ നീതിപൂർവ്വകവും ന്യായവുമെന്ന് അത് കരുതാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള നടപടിക്രമം സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.

(7) നടപടികൾ പ്രായോഗികമാവുന്നിടത്തോളം നീതിയുടെ താൽപര്യങ്ങൾക്ക് സംഗതമായിരിക്കേണ്ടതും, ഗ്രാമന്യായാലയം എഴുതി രേഖപ്പെടുത്തേണ്ട കാരണത്താൽ തുടർന്ന് വരുന്ന ദിവസത്തിനപ്പുറത്തേക്ക് വാദം കേൾക്കുന്നത് മാറ്റി വയ്ക്കേണ്ടത് ആവശ്യമാണെന്ന് കണ്ടെത്താത്തപക്ഷം ദൈനംദിനാടിസ്ഥാനത്തിൽ അതിന്റെ തീർപ്പുവരെ വാദം തുടരേണ്ടതുമാണ്.

(8) (1)-ാം ഉപവകുപ്പിൻകീഴിൽ നൽകിയിട്ടുള്ള അപേക്ഷ അത് ബോധിപ്പിച്ച തീയതി മുതൽ ആറുമാസ കാലാവധിക്കുള്ളിൽ ഗ്രാമന്യായാലയം തീർപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

(9) ഓരോ വ്യവഹാരത്തിലും അവകാശവാദത്തിലും അല്ലെങ്കിൽ തർക്കത്തിലുമുള്ള വിധിന്യായം ഗ്രാമന്യായാലയം വാദം കേട്ടുതീർന്നാലുടൻതന്നെ അല്ലെങ്കിൽ പതിനഞ്ച് ദിവസത്തിൽ കവിയാത്ത പിന്നീടുള്ള ഏതെങ്കിലും സമയത്ത് അതിനെക്കുറിച്ച് കക്ഷികൾക്ക് നോട്ടീസ് കൊടുത്ത് തുറന്ന കോടതിയിൽ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതാണ്.

(10) വിധിന്യായം കേസിന്റെ ഒരു സംക്ഷിപ്തവിവരണം, നിർണ്ണയിക്കപ്പെടേണ്ട കാര്യം, അതിൻമേലുള്ള തീരുമാനം, അങ്ങനെയുള്ള തീരുമാനത്തിനുള്ള കാരണങ്ങൾ എന്നിവ അടങ്ങിയതായിരിക്കേണ്ടതാണ്.

(11) വിധിന്യായം പ്രസ്താവിച്ച തീയതി മുതൽ മൂന്ന് ദിവസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ഇരുകക്ഷികൾക്കും സൗജന്യമായി വിധിന്യായത്തിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് നൽകേണ്ടതാണ്.

25. ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ഡിക്രികളും ഉത്തരവുകളും നടപ്പാക്കൽ.—(1) സിവിൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1908 (1908-ലെ 5)-ൽ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയം പാസ്സാക്കുന്ന വിധിന്യായം ഒരു ഡിക്രിയായി കരുതപ്പെടേണ്ടതും അത് സിവിൽ കോടതിയുടെ ഒരു ഡിക്രിയെന്നപോലെ ഗ്രാമന്യായാലയം നടപ്പിലാക്കേണ്ടതും ഈ ആവശ്യത്തിനായി ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് ഒരു സിവിൽ കോടതിയുടെ എല്ലാ അധികാരങ്ങളും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതുമാണ്.

(2) ഒരു ഡിക്രി നടപ്പിലാക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച് സിവിൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1908 (1908-ലെ 5)-ൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുള്ള നടപടിക്രമം പാലിക്കുവാൻ ഗ്രാമന്യായാലയം ബാധ്യസ്ഥമല്ലാത്തതും അത് സാമാന്യനീതിയുടെ തത്ത്വങ്ങളാൽ നയിക്കപ്പെടേണ്ടതുമാണ്.

(3) ഒരു ഡിക്രി അത് പാസ്സാക്കിയ ഗ്രാമന്യായാലയത്താലോ അല്ലെങ്കിൽ അത് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അയച്ചുകൊടുത്തിട്ടുള്ള മറ്റ് ഗ്രാമന്യായാലയത്താലോ നടപ്പാക്കപ്പെടാവുന്നതാണ്.

26. സിവിൽ തർക്കങ്ങളുടെ അനൂരഞ്ജനത്തിനും ഒത്തുതീർപ്പാക്കലിനും വേണ്ടി ശ്രമങ്ങൾ നടത്തുന്നതിന് ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ കർത്തവ്യം.—(1) ഏതൊരു വ്യവഹാരത്തിലും അല്ലെങ്കിൽ നടപടിയിലും, കേസിന്റെ സ്വഭാവത്തിനും സാഹചര്യങ്ങൾക്കും സംഗതമായി, അപ്രകാരം ചെയ്യുവാൻ സാധിക്കുന്നിടത്ത്, ആദ്യമേതന്നെ വ്യവഹാര സംഗതി അവകാശവാദം അല്ലെങ്കിൽ തർക്കം സംബന്ധിച്ച് ഒരു ഒത്തുതീർപ്പിൽ എത്തിച്ചേരുന്നതിന്, കക്ഷികളെ സഹായിക്കുന്നതിനും പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതിനും അനൂരഞ്ജിപ്പിക്കുന്നതിനും ഗ്രാമന്യായാലയം പരിശ്രമം നടത്തേണ്ടതും, ഈ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയം ഹൈക്കോടതിയാൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെടാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള നടപടിക്രമം പിൻതുടരേണ്ടതുമാണ്.

(2) ഏതെങ്കിലും വ്യവഹാരത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ നടപടിയിൽ കക്ഷികൾ തമ്മിൽ ഒരു ഒത്തുതീർപ്പിന് ന്യായമായ സാധ്യതയുണ്ടെന്ന് ഏതെങ്കിലും ഘട്ടത്തിൽ ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് തോന്നുന്നിടത്ത്, അങ്ങനെയുള്ള ഒരു ഒത്തുതീർപ്പ് സംജാതമാക്കുന്നതിന് പരിശ്രമം നടത്തുവാൻ അവരെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നതിന് ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് അതിന് യുക്തമെന്നു കരുതുന്ന അങ്ങനെയുള്ള കാലയളവിലേക്ക് നടപടി നീട്ടി വയ്ക്കാവുന്നതാണ്.

(3) (2)-ാം ഉപവകുപ്പിൻകീഴിൽ ഏതെങ്കിലും നടപടി നീട്ടിവച്ചിട്ടുണ്ട്, ഗ്രാമന്യായാലയം അതിന്റെ വിവേകം ഉപയോഗിച്ച്, കക്ഷികൾ തമ്മിൽ ഒരു ഒത്തുതീർപ്പ് സംജാതമാക്കുന്നതിന് ഒന്നോ അതിലധികമോ അനുരഞ്ജകർക്ക് സംഗതി റഫർ ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

(4) (2)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം നൽകിയിട്ടുള്ള അധികാരം, നടപടി മാറ്റിവയ്ക്കാനുള്ള ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ മറ്റേതെങ്കിലും അധികാരത്തിന് പുറമേ ആയിരിക്കേണ്ടതും അല്ലാതെ ന്യൂനത വരുത്തുന്നതായിരിക്കുവാൻ പാടുള്ളതുമല്ല.

27. അനുരഞ്ജകരുടെ നിയമനം.—(1) 26-ാം വകുപ്പിന്റെ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി, ജില്ലാ കോടതി, ജില്ലാ മജിസ്ട്രേറ്റുമായി ആലോചിച്ച് അനുരഞ്ജകരായി നിയമിക്കുന്നതിന് സ്വഭാവ ദാർഢ്യമുള്ളതും ഹൈക്കോടതിയാൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെടാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള യോഗ്യതകളും പരിചയവുമുള്ള ഗ്രാമതലത്തിലെ സാമൂഹികപ്രവർത്തകരുടെ ഒരു പാനൽ തയ്യാറാക്കേണ്ടതാണ്.

(2) അനുരഞ്ജകർക്ക് നൽകേണ്ടതായ സിറ്റിംഗ് ഫീസും മറ്റ് അലവൻസുകളും അനുരഞ്ജകരായി ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള നിബന്ധനകളും ഉപാധികളും സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെടാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള പ്രകാരമായിരിക്കേണ്ടതാണ്.

28. സിവിൽ തർക്കങ്ങളുടെ കൈമാറ്റം.—അധികാരിതയുള്ള ജില്ലാ കോടതിക്ക്, ഏതെങ്കിലും കക്ഷി നൽകിയ ഒരു അപേക്ഷയിൻമേലോ ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തിൽ കേസുകൾ ഗണ്യമായി നിലവിലുള്ളപ്പോഴോ നീതിയുടെ താൽപര്യത്തിൽ അത് ആവശ്യമാണെന്ന് കരുതുമ്പോഴെല്ലാമോ ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തിനു മുമ്പാകെ നിലവിലിരിക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും കേസ് അതിന്റെ അധികാരിതയിലുള്ള മറ്റേതെങ്കിലും ഗ്രാമന്യായാലയത്തിലേക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

അദ്ധ്യായം VI

നടപടിക്രമം സാമാന്യമായി

29. നടപടികൾ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഔദ്യോഗികഭാഷയിലായിരിക്കണമെന്ന്.—ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് മുമ്പാകെയുള്ള നടപടികളും അതിന്റെ വിധിന്യായവും പ്രായോഗികമാകുന്നിടത്തോളം, ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയിൽ അല്ലാത്ത സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഔദ്യോഗികഭാഷകളിലൊന്നിൽ ആയിരിക്കേണ്ടതാണ്.

30. ഇൻഡ്യൻ തെളിവ് ആക്ട് 1872-ന്റെ ബാധകത.—ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയം അതിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ഒരു തർക്കം ഫലപ്രദമായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് അതിനെ സഹായിക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും റിപ്പോർട്ട്, സ്റ്റേറ്റ്മെന്റ്, രേഖ, വിവരം അല്ലെങ്കിൽ സംഗതി, ആയത് ഇൻഡ്യൻ തെളിവ് ആക്ട്, 1872 (1872-ലെ 1)-ൻകീഴിൽ മറ്റുവിധത്തിൽ പ്രസക്തമോ സ്വീകാര്യമോ ആയിരുന്നാലും അല്ലെങ്കിലും, തെളിവായി സ്വീകരിക്കാവുന്നതാണ്.

31. വാക്കാലുള്ള തെളിവിന്റെ രേഖപ്പെടുത്തൽ.—ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് മുമ്പാകെയുള്ള വ്യവഹാരങ്ങളിൽ അല്ലെങ്കിൽ നടപടികളിൽ സാക്ഷികളുടെ തെളിവ് ദീർഘമായി രേഖപ്പെടുത്തേണ്ട ആവശ്യമില്ലാത്തതും എന്നാൽ ന്യായാധികാരി ഓരോസാക്ഷിയുടേയും വിസ്താരം നടക്കുമ്പോൾ, സാക്ഷി കൊടുക്കുന്ന മൊഴിയുടെ സാരാംശത്തിന്റെ ഒരു വിവരക്കുറിപ്പ് രേഖപ്പെടുത്തുകയോ രേഖപ്പെടുത്തുവാൻ ഇടയാക്കുകയോ ചെയ്യേണ്ടതും അങ്ങനെയുള്ള വിവരക്കുറിപ്പ് സാക്ഷിയും ന്യായാധികാരിയും ഒപ്പുവയ്ക്കേണ്ടതും അത് റിക്കാർഡിന്റെ ഭാഗമായിരിക്കേണ്ടതുമാണ്.

32. ഔപചാരിക സ്വഭാവമുള്ള തെളിവ് സത്യവാങ്മൂലത്തിൻമേലായിരിക്കണമെന്ന്.—(1) ഏതെങ്കിലും ആളിന്റെ തെളിവ്, അങ്ങനെയുള്ള തെളിവിന് ഒരു ഔപചാരിക സ്വഭാവം ഉള്ളിടത്ത്, സത്യവാങ്മൂലം മുമ്പേ നൽകാവുന്നതും എല്ലാ ന്യായമായ അപവാദങ്ങൾക്കും വിധേയമായി, ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് മുമ്പാകെയുള്ള ഏതെങ്കിലും വ്യവഹാരത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ നടപടികളിൽ തെളിവായി വായിക്കാവുന്നതുമാണ്.

(2) ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്, അത് യുക്തമെന്ന് കരുതുന്നുവെങ്കിൽ, വ്യവഹാരത്തിലെയോ നടപടിയിലെയോ ഏതെങ്കിലും കക്ഷികളുടെ അപേക്ഷയിൻമേൽ അയാളുടെ സത്യവാങ്മൂലത്തിൽ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള വസ്തുതകൾ സംബന്ധിച്ച് അങ്ങനെയുള്ള ഏതെങ്കിലും ആളിനെ സമൻ ചെയ്യുകയും വിസ്തരിക്കുകയും ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

അദ്ധ്യായം VII

അപ്പീലുകൾ

33. ക്രിമിനൽ കേസുകളിലെ അപ്പീൽ.—(1) ക്രിമിനൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1973 (1974-ലെ 2)-ലോ മറ്റേതെങ്കിലും നിയമത്തിലോ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും വിധി, ശിക്ഷ അല്ലെങ്കിൽ ഉത്തരവിൽ നിന്ന് താഴെ വ്യവസ്ഥചെയ്ത പ്രകാരമൊഴികെ യാതൊരു അപ്പീലും നിലനിൽക്കുന്നതല്ല.

(2) യാതൊരു അപ്പീലും,—

(ക) ഒരു കുറ്റം ആരോപിക്കപ്പെട്ട ആൾ കുറ്റസമ്മതം നടത്തുകയും അങ്ങനെയുള്ള വാദത്തിന്മേൽ ശിക്ഷിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളിടത്;

(ഖ) ഗ്രാമന്യായാലയം ആയിരം രൂപയിൽ കവിയാത്ത പിഴശിക്ഷ മാത്രം വിധിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളിടത്, നിലനിൽക്കുന്നതല്ല.

(3) (2)-ാം ഉപവകുപ്പിന് വിധേയമായി, ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ മറ്റേതെങ്കിലും വിധിന്യായം, ശിക്ഷ അല്ലെങ്കിൽ ഉത്തരവിൽനിന്നുള്ള അപ്പീൽ സെഷൻസ് കോടതിയിലേക്ക് ആയിരിക്കേണ്ടതാണ്.

(4) ഈ വകുപ്പിൻകീഴിലുള്ള ഏതൊരു അപ്പീലും ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ വിധിന്യായം, ശിക്ഷാവിധി അല്ലെങ്കിൽ ഉത്തരവിന്റെ തീയതിമുതൽ മൂപ്പത് ദിവസക്കാലാവധിക്കുള്ളിൽ ബോധിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

എന്നാൽ സെഷൻസ് കോടതിക്ക് പ്രസ്തുത കാലാവധിക്കുള്ളിൽ അപ്പീൽവാദിക്ക് അപ്പീൽ ബോധിപ്പിക്കാതിരുന്നതിന് മതിയായ കാരണം ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ പ്രസ്തുത മൂപ്പത് ദിവസക്കാലാവധിക്കുശേഷവും ഒരു അപ്പീൽ സ്വീകരിക്കാവുന്നതാണ്.

(5) (3)-ാം ഉപവകുപ്പിൻകീഴിൽ ബോധിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഒരു അപ്പീൽ അങ്ങനെയുള്ള അപ്പീൽ ഫയൽചെയ്ത തീയതിമുതൽ ആറുമാസത്തിനുള്ളിൽ സെഷൻസ് കോടതി വാദം കേട്ട് തീർപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

(6) സെഷൻസ് കോടതിക്ക് അപ്പീൽ തീർപ്പാക്കൽവരെ അപ്പീൽ നൽകിയിട്ടുള്ള ശിക്ഷാവിധി അല്ലെങ്കിൽ ഉത്തരവ് തൽക്കാലത്തേക്ക് നിറുത്തിവയ്ക്കുന്നതിന് നിർദ്ദേശിക്കാവുന്നതാണ്.

(7) (5)-ാം ഉപവകുപ്പിൻകീഴിൽ സെഷൻസ് കോടതിയുടെ തീരുമാനം അന്തിമമായിരിക്കുന്നതും സെഷൻസ് കോടതിയുടെ തീരുമാനത്തിൽനിന്നും യാതൊരു അപ്പീലോ റിവീഷനോ നിലനിൽക്കുന്നതുമല്ല.

എന്നാൽ ഈ ഉപവകുപ്പിലെ യാതൊന്നും ഭരണഘടനയുടെ 32-ഉം, 226-ഉം അനുച്ഛേദങ്ങളിൽ ലഭ്യമായിട്ടുള്ള നീതിന്യായ പരിഹാരങ്ങൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഏതെങ്കിലും ആളിനെ തടയുന്നതല്ല.

34. സിവിൽ കേസുകളിൽ അപ്പീൽ.—(1) സിവിൽ നിയമസംഹിത, 1908 (1908-ലെ 5)-ലോ മറ്റേതെങ്കിലും നിയമത്തിലോ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിരുന്നാലും (2)-ാം ഉപവകുപ്പിന് വിധേയമായും, ഒരു ഇടക്കാല ഉത്തരവല്ലാത്ത ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ ഏതൊരു വിധിന്യായത്തിൽനിന്നും അല്ലെങ്കിൽ ഉത്തരവിൽനിന്നുമുള്ള ഒരു അപ്പീൽ ജില്ലാ കോടതിയിൽ നിലനിൽക്കുന്നതാണ്.

(2) ഗ്രാമന്യായാലയം പാസ്സാക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും വിധിന്യായത്തിൽനിന്നോ അല്ലെങ്കിൽ ഉത്തരവിൽനിന്നോ

(ക) കക്ഷികളുടെ സമ്മതത്തോടെ;

(ഖ) ഒരു വ്യവഹാരവിഷയത്തിന്റെ, അവകാശവാദത്തിന്റെ അല്ലെങ്കിൽ തർക്കത്തിന്റെ തുക അല്ലെങ്കിൽ മൂല്യം ആയിരം രൂപയിൽ കവിയാത്തതിടത്;

(ഗ) ഒരു നിയമപ്രശ്നത്തിൽ ഒഴികെ, അങ്ങനെയുള്ള വ്യവഹാരവിഷയത്തിന്റെ അവകാശവാദത്തിന്റെ അല്ലെങ്കിൽ തർക്കത്തിന്റെ തുക അല്ലെങ്കിൽ മൂല്യം അയ്യായിരം രൂപയിൽ കവിയുന്നില്ലെങ്കിൽ,

യാതൊരു അപ്പീലും നിലനിൽക്കുന്നതല്ല.

(3) ഈ വകുപ്പിൻകീഴിലെ ഏതൊരു അപ്പീലും ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ വിധിന്യായത്തിന്റേയോ ഉത്തരവിന്റേയോ തീയതി മുതൽ മൂപ്പത് ദിവസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ബോധിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

എന്നാൽ ജില്ലാ കോടതിക്ക് പ്രസ്തുത കാലാവധിക്കുള്ളിൽ അപ്പീൽവാദിക്ക് അപ്പീൽ ബോധിപ്പിക്കാതിരുന്നതിന് മതിയായ കാരണം ഉണ്ടായിരുന്നെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ പ്രസ്തുത മൂപ്പത് ദിവസക്കാലാവധിക്കുശേഷവും ഒരു അപ്പീൽ സ്വീകരിക്കാവുന്നതാണ്.

(4) (1)-ാം ഉപവകുപ്പിൻകീഴിൽ ബോധിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഒരു അപ്പീൽ അങ്ങനെയുള്ള അപ്പീൽ ഫയൽചെയ്ത തീയതി മുതൽ ആറുമാസത്തിനുള്ളിൽ ജില്ലാ കോടതിയാൽ വാദം കേട്ട് തീർപ്പാക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്.

(5) ജില്ലാ കോടതിക്ക്, അപ്പീൽ തീർപ്പാക്കൽവരെ അപ്പീൽ നൽകിയിട്ടുള്ള വിധിന്യായം അല്ലെങ്കിൽ ഉത്തരവ് നടപ്പാക്കുന്നത് നിറുത്തിവയ്ക്കാവുന്നതാണ്.

(6) (4)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരമുള്ള ജില്ലാ കോടതിയുടെ തീരുമാനം അന്തിമമായിരിക്കുന്നതും ജില്ലാകോടതിയുടെ തീരുമാനത്തിൽനിന്നും യാതൊരു അപ്പീലോ റിവീഷനോ നിലനിൽക്കുന്നതുമല്ല.

എന്നാൽ ഈ ഉപവകുപ്പിലെ യാതൊന്നും ഭരണഘടനയുടെ 32-ഉം 226-ഉം അനുച്ഛേദങ്ങളിൽ ലഭ്യമായിട്ടുള്ള നീതിന്യായ പരിഹാരങ്ങൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഏതെങ്കിലും ആളിനെ തടയുന്നതല്ല.

അദ്ധ്യായം VIII

പലവക

35. ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങൾക്ക് പോലീസിന്റെ സഹായം.--(1) ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ പ്രാദേശികാധികാരാതിർത്തിക്കുള്ളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഏതൊരു പോലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥനും, ഗ്രാമന്യായാലയത്തെ അതിന്റെ നിയമാനുസൃത അധികാരശക്തി വിനിയോഗിക്കുന്നതിൽ സഹായിക്കുവാൻ അയാൾ ബാധ്യസ്ഥനായിരിക്കുന്നതാണ്.

(2) ഒരു ഗ്രാമന്യായാലയം അതിന്റെ ചുമതലകൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിൽ ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന് സഹായം നൽകണമെന്ന് ഒരു റവന്യൂ ഉദ്യോഗസ്ഥനോടോ പോലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥനോടോ സർക്കാർ ജീവനക്കാരനോടോ നിർദ്ദേശിക്കുമ്പോഴെല്ലാം അങ്ങനെയുള്ള സഹായം നൽകുവാൻ അയാൾ ബാധ്യസ്ഥനായിരിക്കുന്നതാണ്.

36. ന്യായാധികാരികളും ജീവനക്കാരും മറ്റും പബ്ലിക് സർവ്വന്റുമാരായിരിക്കുമെന്ന്.-- ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങളുടെ ന്യായാധികാരികളും ഉദ്യോഗസ്ഥരും മറ്റുജീവനക്കാരും, ഈ ആക്റ്റിന്റെ ഏതെങ്കിലും വ്യവസ്ഥകൾക്കനുസൃതമായി പ്രവർത്തിക്കുമ്പോഴോ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി കരുതുമ്പോഴോ, ഇന്ത്യൻ ശിക്ഷാനിയമസംഹിതയുടെ (1860-ലെ 45) 21-ാം വകുപ്പിന്റെ അർത്ഥത്തിനുള്ളിൽ വരുന്ന പബ്ലിക് സർവ്വന്റുമാരായി കരുതപ്പെടേണ്ടതാണ്.

37. ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങളുടെ പരിശോധന.-- ഹൈക്കോടതിക്ക്, ന്യായാധികാരിയെക്കാൾ ഉയർന്ന പദവിയിലുള്ള ഏതെങ്കിലും ജുഡീഷ്യൽ ഓഫീസറെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധികാരിതയ്ക്കുള്ളിലുള്ള ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങൾ ഓരോ ആറു മാസത്തിലൊരിക്കലോ അഥവാ ഹൈക്കോടതി നിർണ്ണയിക്കാവുന്ന അങ്ങനെയുള്ള മറ്റ് കാലയളവിലോ പരിശോധന നടത്തുന്നതിനും അദ്ദേഹം ആവശ്യമെന്നു കരുതുന്ന അങ്ങനെയുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുന്നതിനും ഹൈക്കോടതിക്ക് ഒരു റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിക്കുന്നതിനും പ്രാധികാരപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

38. വിഷമതകൾ നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള അധികാരം.—(1) ഈ ആക്റ്റിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് പ്രാബല്യം നൽകുന്നതിൽ ഏതെങ്കിലും വിഷമതകൾ ഉണ്ടാകുന്നപക്ഷം, കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്, ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ ഉത്തരവുപ്രകാരം ആ വിഷമതകൾ നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന്, അതിന് ആവശ്യമെന്നോ യുക്തമെന്നോ തോന്നുന്ന ഈ ആക്റ്റിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് അസംഗതമല്ലാത്ത അങ്ങനെയുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ ഉണ്ടാക്കാവുന്നതാണ്.

എന്നാൽ ഈ ആക്റ്റിന്റെ പ്രാരംഭ തീയതി മുതൽ മൂന്ന് വർഷക്കാലാവധി കഴിഞ്ഞശേഷം ഈ വകുപ്പിൻകീഴിൽ യാതൊരു ഉത്തരവും പുറപ്പെടുവിക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല.

(2) ഈ വകുപ്പിൻകീഴിൽ ഉണ്ടാക്കിയ ഓരോ ഉത്തരവും, അത് ഉണ്ടാക്കിയ ശേഷം കഴിയുന്നത്ര വേഗം, പാർലമെന്റിന്റെ ഓരോ സഭയുടെയും മുമ്പാകെ വയ്ക്കേണ്ടതാണ്.

39. ചട്ടങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നതിന് ഹൈക്കോടതിക്കുള്ള അധികാരം.—(1) ഹൈക്കോടതിക്ക്, വിജ്ഞാപനംവഴി, ഈ ആക്റ്റിലെ വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ചട്ടങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കാവുന്നതാണ്.

(2) പ്രത്യേകിച്ചും, മുൻപറഞ്ഞ അധികാരത്തിന്റെ സാമാന്യതയ്ക്ക് ഭംഗം വരാത്ത വിധത്തിൽ, അങ്ങനെയുള്ള ചട്ടങ്ങൾ താഴെ പറയുന്ന എല്ലാമോ ഏതെങ്കിലുമോ കാര്യങ്ങൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യാവുന്നതാണ്, അതായത്:—

(ക) 10-ാം വകുപ്പുപ്രകാരം ഗ്രാമന്യായാലയത്തിന്റെ മുമ്പയുടെ രൂപവും അളവുകളും;

(ഖ) 24-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം വ്യവഹാരം, അവകാശവാദം അല്ലെങ്കിൽ നടപടി ആരംഭിക്കുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷയുടെ ഫാറവും രീതിയും ഫീസും;

(ഗ) 24-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം എതിർകക്ഷിക്ക് സർവ്വീസ് നടത്തുന്നതിനുള്ള രീതി;

(ഘ) 26-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പു പ്രകാരം അനുരഞ്ജനത്തിനുള്ള നടപടിക്രമം;

(ങ) 27-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പു പ്രകാരം അനുരഞ്ജകരുടെ യോഗ്യതകളും പരിചയവും;

(ച) 37-ാം വകുപ്പുപ്രകാരം ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങളുടെ പരിശോധനയ്ക്കുള്ള കാലാവധി.

(3) ഹൈക്കോടതി പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഓരോ വിജ്ഞാപനവും ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്.

40. ചട്ടങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നതിന് സംസ്ഥാന സർക്കാരിനുള്ള അധികാരം.—(1) സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്, വിജ്ഞാപനംവഴി ഈ ആക്റ്റിലെ വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പാക്കുന്നതിന് ചട്ടങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കാവുന്നതാണ്.

(2) പ്രത്യേകിച്ചും, മുൻപറഞ്ഞ അധികാരത്തിന്റെ സാമാന്യതയ്ക്ക് ഭംഗം വരാതെയും അങ്ങനെയുള്ള ചട്ടങ്ങൾ താഴെപ്പറയുന്ന എല്ലാമോ ഏതെങ്കിലുമോ കാര്യങ്ങൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യാവുന്നതാണ്, അതായത്:—

(ക) 17-ാം വകുപ്പ് (2)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങളുടെ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും മറ്റു ജീവനക്കാർക്കും കൊടുക്കേണ്ട ശമ്പളവും ബത്തകളും മറ്റ് സേവന നിബന്ധനകളും ഉപാധികളും;

(ഖ) 27-ാം വകുപ്പ് (2)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം അനുരഞ്ജകർക്ക്, കൊടുക്കേണ്ട സിറ്റിംഗ് ഫീസും മറ്റ് ബത്തകളും അവരെ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള മറ്റ് സേവന നിബന്ധനകളും ഉപാധികളും.

(3) ഈ ആക്ട് പ്രകാരം സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഓരോ ചട്ടവും അതുണ്ടാക്കിയതിനുശേഷം ആകുന്നത്ര വേഗത്തിൽ, സംസ്ഥാന നിയമ നിർമ്മാണമണ്ഡലം മുമ്പാകെ വയ്ക്കേണ്ടതാണ്.

ഒന്നാം പട്ടിക

(12-ഉം 14-ഉം വകുപ്പുകൾ കാണുക)

ഭാഗം I

ഇൻഡ്യൻ ശിക്ഷാ നിയമസംഹിത (1860-ലെ 45)-യിൻകീഴിലെ കുറ്റങ്ങൾ, മുതലായവ

- (i) മരണ ശിക്ഷ, ജീവപര്യന്തത്തടവ് അല്ലെങ്കിൽ രണ്ട് വർഷത്തിൽ കവിയാുന്ന ഒരു കാലത്തേക്കുള്ള തടവ് നൽകി ശിക്ഷിക്കുവാൻ പാടില്ലാത്ത കുറ്റങ്ങൾ;
- (ii) ഇൻഡ്യൻ ശിക്ഷാനിയമസംഹിത (1860-ലെ 45)-യുടെ 379, 380 അല്ലെങ്കിൽ 381-ാം വകുപ്പുകളിൻകീഴിലെ മോഷണം, മോഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവസ്തുവിന്റെ മൂല്യം ഇരുപതിനായിരം രൂപയിൽ അധികരിക്കാത്തതിടത്;
- (iii) ഇൻഡ്യൻ ശിക്ഷാനിയമസംഹിത (1860-ലെ 45)-യുടെ 411-ാം വകുപ്പിൻകീഴിലെ മോഷണവസ്തു സ്വീകരിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കൽ, വസ്തുവിന്റെ മൂല്യം ഇരുപതിനായിരം രൂപയിൽ അധികരിക്കാത്തതിടത്;
- (iv) ഇൻഡ്യൻ ശിക്ഷാനിയമസംഹിത (1860-ലെ 45)-യുടെ 414-ാം വകുപ്പുപ്രകാരം മോഷണവസ്തു ഒളിച്ചുവയ്ക്കുന്നതിനോ കൈയൊഴിയുന്നതിനോ സഹായിക്കൽ, അങ്ങനെയുള്ള വസ്തുവിന്റെ മൂല്യം ഇരുപതിനായിരം രൂപയിൽ അധികരിക്കാത്തതിടത്;
- (v) ഇൻഡ്യൻ ശിക്ഷാനിയമസംഹിത (1860-ലെ 45)-യുടെ 454-ഉം 456-ഉം വകുപ്പുകൾ പ്രകാരമുള്ള കുറ്റങ്ങൾ;
- (vi) ഇൻഡ്യൻ ശിക്ഷാനിയമസംഹിത (1860-ലെ 45)-യുടെ 504-ാം വകുപ്പുപ്രകാരം സമാധാനം ലംഘിക്കുന്നതിന് പ്രകോപനം നൽകണമെന്ന് ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അപമാനവും, 506-ാം വകുപ്പുപ്രകാരം രണ്ടു വർഷത്തോളമാകാവുന്ന കാലത്തേക്കുള്ള തടവോ പിഴയോ അല്ലെങ്കിൽ രണ്ടും കൂടിയോ നൽകി ശിക്ഷിക്കപ്പെടാവുന്ന കുറ്റകരമായ യേപ്പെടുത്തലും ;
- (vii) മേൽപറഞ്ഞ ഏതെങ്കിലും കുറ്റങ്ങൾക്ക് പ്രേരണ നൽകൽ;
- (viii) മേൽപറഞ്ഞ ഏതെങ്കിലും കുറ്റങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ഒരു ശ്രമം, അങ്ങനെയുള്ള ശ്രമം ഒരു കുറ്റമാകുമ്പോൾ.

ഭാഗം II

മറ്റ് കേന്ദ്രനിയമങ്ങളിൻകീഴിലുള്ള കുറ്റങ്ങളും നിവൃത്തിയും

- (i) കാറ്റ്-ട്രെസ്‌പാസ് ആക്ട്, 1871 (1871-ലെ 1)-ന്റെ 20-ാം വകുപ്പുപ്രകാരം പരാതി നൽകാവുന്ന ഒരു പ്രവൃത്തിയാൽ ഉണ്ടായ ഏതെങ്കിലും കുറ്റം;
- (ii) കുലികൊടുക്കൽ ആക്ട്, 1936 (1936-ലെ 4);
- (iii) ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കുലി ആക്ട്, 1948 (1948-ലെ 11);
- (iv) പൗരാവകാശ സംരക്ഷണ ആക്ട്, 1955 (1955-ലെ 22);
- (v) ക്രിമിനൽ നടപടി നിയമസംഹിത, 1973 (1974-ലെ 2)-യിലെ അദ്ധ്യായം IX പ്രകാരം ഭാര്യമാരുടെയും കുട്ടികളുടെയും രക്ഷിതാക്കളുടെയും സംരക്ഷണത്തിനുള്ള ഉത്തരവ്;
- (vi) അടിമത്താഴിൽ സമ്പ്രദായം (നിറുത്തലാക്കൽ) ആക്ട്, 1976 (1976-ലെ 19);
- (vii) തുല്യവേതനം ആക്ട്, 1976 (1976-ലെ 25);
- (viii) ഗാർഹിക ഹിംസയിൽനിന്നും സ്ത്രീകളെ സംരക്ഷിക്കൽ ആക്ട്, 2005 (2005-ലെ 43).

ഭാഗം III

സംസ്ഥാന ആക്റ്റുകളിൻകീഴിലുള്ള കുറ്റങ്ങളും നിവൃത്തിയും
(സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യപ്പെടേണ്ടതാണ്.)

രണ്ടാം പട്ടിക

(13-ഉം 14-ഉം വകുപ്പുകൾ കാണുക)

ഭാഗം I

ഗ്രാമന്യായാലയങ്ങളുടെ അധികാരിതയ്ക്കുള്ളിൽ വരുന്ന
സിവിൽ സ്വഭാവത്തിലുള്ള വ്യവഹാരങ്ങൾ

(i) സിവിൽ തർക്കങ്ങൾ :

- (ക) വസ്തു വിലയ്ക്ക് വാങ്ങുന്നതിനുള്ള അവകാശം ;
- (ഖ) പൊതു മേച്ചിൽസ്ഥലത്തിന്റെ ഉപയോഗം ;
- (ഗ) ജലസേചന ചാനലിൽ നിന്നും വെള്ളം എടുക്കുന്നതിനുള്ള നിയന്ത്രണവും സമയക്രമവും.

(ii) വസ്തു തർക്കങ്ങൾ :

- (ക) ഗ്രാമവും ഫാഹറസുകളും (കൈവശം) ;
- (ഖ) നീർച്ചാലുകൾ ;
- (ഗ) കിണറിൽ നിന്നോ കുഴൽ കിണറിൽ നിന്നോ വെള്ളം എടുക്കുന്നതിനുള്ള അവകാശം.

(iii) മറ്റ് തർക്കങ്ങൾ :

- (ക) കുലി കൊടുക്കൽ ആക്റ്റ്, 1936 (1936-ലെ 4) പ്രകാരമുള്ള അവകാശവാദങ്ങൾ ;
- (ഖ) ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കുലി ആക്റ്റ്, 1948 (1948-ലെ 11) പ്രകാരമുള്ള അവകാശവാദങ്ങൾ ;
- (ഗ) വ്യാപാര ഇടപാടിൽനിന്നോ പണം കടം കൊടുക്കലിൽനിന്നോ ഉത്ഭവിക്കുന്ന പണവ്യവഹാരങ്ങൾ ;
- (ഘ) ഭൂമിയിൽ കൃഷി നടത്തുന്നതിനുള്ള പങ്കാളിത്തത്തിൽനിന്നും ഉത്ഭവിക്കുന്ന തർക്കങ്ങൾ ;
- (ങ) ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ നിവാസികളുടെ വനോൽപ്പന്നങ്ങളുടെ ഉപയോഗം സംബന്ധിച്ചുള്ള തർക്കങ്ങൾ.

ഭാഗം II

14-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പുപ്രകാരം കേന്ദ്ര സർക്കാരിനാൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യപ്പെട്ട കേന്ദ്ര ആക്റ്റുകളിൻകീഴിലുള്ള അവകാശവാദങ്ങളും തർക്കങ്ങളും

(കേന്ദ്ര സർക്കാരിനാൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യപ്പെടേണ്ടതാണ്.)

ഭാഗം III

14-ാം വകുപ്പ് (3)-ാം ഉപവകുപ്പു പ്രകാരം സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യപ്പെട്ട സംസ്ഥാന ആക്റ്റുകളിൻകീഴിലുള്ള അവകാശവാദങ്ങളും തർക്കങ്ങളും

(സംസ്ഥാന സർക്കാരിനാൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യപ്പെടേണ്ടതാണ്.)

Total - 4 - pages
ATTN: LAW SECRETARY

35

©
Government of Kerala
കേരള സർക്കാർ
2012

Regn. No. KERBIL/2012/45073
dated 5-9-2012 with RNI

Reg. No. രജി. നമ്പർ
KL/TV(N)/12/12-14

KERALA GAZETTE

കേരള ഗസറ്റ്

PUBLISHED BY AUTHORITY

ആധികാരികമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്

Vol. I വാല്യം 1	THIRUVANANTHAPURAM, TUESDAY തിരുവനന്തപുരം, ചൊവ്വ	23rd October 2012 2012 ഒക്ടോബർ 23 1st Karthika 1934 1934 കാർത്തികം 1	No. നമ്പർ	20
--------------------	---	---	--------------	----

PART III

Judicial Department

THE HIGH COURT OF KERALA

NOTIFICATION

No. D7-2424/2009.

5th October 2012.

In exercise of the powers conferred by section 39 of the Gram Nyayalayas Act, 2008 (Central Act No. 4 of 2009), the High Court of Kerala hereby makes the following rules:—

CHAPTER-1

PRELIMINARY

1. *Short title and commencement.*—(1) These rules may be called the Kerala Gram Nyayalayas (Procedure and Practice) Rules, 2012.

(2) They shall come into force at once.

2. *Definitions.*—In these rules, unless the context otherwise requires:—

(a) "Act" means the Gram Nyayalayas Act, 2008 (Central Act No. 4 of 2009);

(b) "Code" means the Code of Criminal Procedure, 1973 or the Code of Civil Procedure, 1908 as the case may be;

(c) "Conciliator" means the Conciliator appointed under section 27 of the Act;

(d) "Block Panchayath" means a "Block Panchayath" as defined in section 2 (ii) of the Kerala Panchayat Raj Act, 1994;

(e) "Government" means the Government of Kerala;

(f) "High Court" means the High Court of Kerala;

(g) "Proceedings" shall include pleadings, petitions, complaints and applications;

(2) Words and expressions used, but not defined herein and defined in the Gram Nyayalayas Act, 2008, the Code of Civil Procedure, 1908 or the Code of Criminal Procedure, 1973 shall have the meanings respectively assigned to them in those Acts.

CHAPTER-II

OFFICE HOURS AND LANGUAGE OF PROCEEDINGS

3. *Office hours of Gram Nyayalaya.*—The office of Gram Nyayalaya shall be open on all working days from 10 a. m. to 5 p. m. or during such other hours as may be notified by the High Court from time to time.

4. *Sitting hours of Gram Nyayalaya.*—The Grama Nyayalaya shall ordinarily hold sittings from 11 a. m. to 5 p. m. with a lunch break not exceeding one hour between 12.30 p. m. and 2 p. m.

5. *Language of the proceedings.*—All proceedings before the Gram Nyayalaya shall be in Malayalam.

CHAPTER-III

PROCEDURE IN RESPECT OF CIVIL CASES

6. *Amount of Court fee payable in respect of plaint or original petition.*—(1) A fixed Court Fee of Rupees seventy five only shall be payable on every plaint or original petition.

(2) The fee payable on vakalath and Interlocutory Application shall be as may be prescribed in the Kerala Court Fees and Suits Valuation Act, 1959 for such matters presented in the Munsiff's Court.

7. *Presentation of proceedings and documents.*—(1) All proceedings, documents and other papers required to be filed before the Gram Nyayalaya shall be presented or filed before the Chief Ministerial Officer or any other officer of the Gram Nyayalaya specifically authorised in that behalf, by delivery of the same by the party personally or by his pleader or the registered clerk on any working day during the office hours before 3 p. m., or if the Presiding Officer so directs, even after 3 p. m. and immediately on receipt thereof, the officer shall put his stated initials thereon and if a proceeding is thereby instituted, assign a serial number.

(2) No document or proceedings required to be presented or filed in the Gram Nyayalaya shall be received by post, telegram or phonogram.

Provided that in cases where an Official Receiver or an Officer appointed by any Court does not intend to defend or contest any proceeding before a Gram Nyayalaya in which he is impleaded in such capacity as a party or wishes to bring a formal defect in the proceeding to the notice of the Gram Nyayalaya, he may inform the Gram Nyayalaya accordingly by a statement in writing in the form appropriate to the proceeding, and sent it to the Gram Nyayalaya by post or through personal messenger.

8. *Particulars to be contained in the plaint and Original Petitions.*—(1) The plaints and the Original Petitions shall contain the following particulars, namely:—

- (i) the name of the Gram Nyayalaya in which the suit is filed;

- (ii) the name, description and place of residence of the plaintiff/petitioner;

- (iii) the name, description and place of residence of the defendant/respondent, so far as they can be ascertained;

- (iv) where the plaintiff or the defendant is a minor or a person of unsound mind, a statement to that effect, and, in case of a minor, a statement regarding his age to the best of the knowledge and belief of the person verifying the plaint;

- (v) the facts constituting the cause of action and when it arose;

- (vi) the facts to satisfy that the Gram Nyayalaya has jurisdiction;

- (vii) the relief which the plaintiff/petitioner claims;

- (viii) where the plaintiff/petitioner has allowed a set-off or relinquished a portion of his claim, the amount so allowed or relinquished; and

- (ix) a statement of the value of the subject-matter of the suit for the purposes of jurisdiction and of court-fees, so far as the case admits;

Provided that the Gram Nyayalaya may waive any of the foregoing stipulations at its discretion.

(2) Where the plaintiff or the defendant is a minor or a person of unsound mind, the provisions of Order XXXII of the Code of Civil Procedure, 1908 shall apply to the extent applicable.

9. *Appearance of parties.*—A party to a proceeding before the Gram Nyayalaya may appear in person or through his pleader duly authorised.

10. *Registration of plaint, petitions etc.*—The details of all proceedings shall be registered in Register No. 1 prescribed in Appendix-II of the Kerala Civil Rules of Practice.

11. *Summons to defendants/respondent how served.*—(1) When a plaint/petition, as the case may be, has been duly presented, the Gram Nyayalaya shall cause the same to be registered, and shall, by summons in writing, require the defendant to appear and answer the claim on a specified day.

(2) The summons shall be served on the defendant personally or by registered post acknowledgement due.

(3) In case the summons is served on the defendant personally, his signature shall be taken on the summons by the person serving the same and a copy thereof delivered to him; and in the case of postal service, an acknowledgement purporting to be signed by the defendant shall be deemed to be proof of service of such summons.

12. *Mode of service when defendant/respondent evades service.*—If the Gram Nyayalaya is satisfied that the defendant/respondent is evading service of the summons, or has refused to affix his signature on the summons, or for any other sufficient reason the summons cannot be served in the manner provided for rule 11 of these Rules, the Gram Nyayalaya may order that it be served upon, and a copy thereof delivered to, an adult male member of the family of the defendant/respondent, residing with him, or that a copy thereof be affixed upon some conspicuous part of the house in which he generally resides.

13. *Mode of service when defendant/respondent is beyond the local jurisdiction of Gram Nyayalaya.*—When the defendant/respondent is beyond the local jurisdiction of Gram Nyayalaya, the summons shall be served through registered post with acknowledgement due and the return of the acknowledgement due shall be *prima facie* evidence of the facts stated therein.

14. *Appearance of parties and consequence of non-appearance.*—In matters of appearance and consequence of non-appearance of parties, *Order IX of the Code of Civil Procedure, 1908* shall apply.

CHAPTER—IV

REFERENCE TO CONCILIATOR

15. *Gram Nyayalaya to attempt amicable settlement and reference to Conciliator.*—(1) The Gram Nyayalaya shall initially endeavour to bring an amicable settlement between the parties.

(2) If it appears at any stage of the proceedings that the parties are likely to settle the matter amicably, the Gram Nyayalaya may adjourn the hearing to a later date and refer the matter to a Conciliator or Conciliators with a direction to submit a report as to the outcome of the conciliations within fifteen days of such reference.

(3) If the parties arrive at a settlement before the Conciliator relating to the suit, claim or dispute or any part thereof, such settlement shall be reduced to writing, signed by both the parties and countersigned by the Conciliator.

16. *Gram Nyayalaya to dispose of proceedings.*—(1) Upon submission of the report by the Conciliator/Conciliators, the Gram Nyayalaya shall take up the matter for hearing on a date fixed thereof and shall pronounce the judgement or order in terms thereof unless it considers the terms of the settlement are unconscionable or illegal.

(2) If, on the date fixed for hearing the parties or any one of them fail to appear, the Gram Nyayalaya shall proceed to dispose of the proceedings in one of the modes prescribed in that behalf under *Order IX of the Code of Civil Procedure, 1908* and pass such order as it deems fit.

(3) If the parties do not settle their dispute, or where the terms of settlement appear to be unconscionable or illegal, the Gram Nyayalaya shall proceed to hear and dispose of the matter on merits in accordance with law.

17. *Appointment and qualification of Conciliator.*—(1) Person to be appointed as Conciliator must have a Master's Degree in Social Work/Psychology/Sociology and shall be a person of integrity, aptitude and experience.

(2) Conciliator shall be appointed by the Government from a panel prepared by the District Judge in accordance with the provision in sub section 2 of section 27 of the Act and shall be deployed at the disposal of the Gram Nyayalaya in the district.

18. *Withdrawal of proceedings.*—The procedure prescribed under *Order XXIII Rule 1 of the Code of Civil Procedure, 1908* shall apply for the withdrawal of proceedings.

19. *Applicability of Code of Civil Procedure and Civil Rules of Practice.*—The provisions of Code of the Civil Procedure, 1908 and the Civil Rules of Practice, Kerala may be followed in respect of civil proceedings to the extent they are not inconsistent with the provisions of the Act and these rules.

CHAPTER—V

PROCEDURE IN RESPECT OF CRIMINAL CASES

20. *Initiation of Criminal Cases.*—(1) Initiation of criminal cases before the Gram Nyayalayas shall be either on a police report or on a complaint given orally or in writing by the complainant.

(2) If the complaint is given orally, the same shall be reduced to writing by the Nyayadhikari, read over to the complainant and signed by the complainant.

21. *Procedure for trial.*—In trial under this Chapter, the procedure prescribed under Chapter XXI of the Code of Criminal Procedure, 1973 shall apply.

22. *Record in summary trial.*—Every Gram Nyayalaya shall maintain a Register as in Form No. 18 of Appendix II of the Criminal Rules of Practice, Kerala with regard to case tried summarily.

23. *Applicability of Code of Criminal Procedure and Criminal Rules of Practice.*—The provisions of the Code of Criminal Procedure, 1973 and the Criminal Rules of Practice, Kerala may be followed in respect of criminal proceedings, to the extent they are not inconsistent with the Act and these rules.

CHAPTER—VI

MISCELLANEOUS

24. *Seal of Gram Nyayalaya.*—Every Gram Nyayalaya shall have a seal containing the name of the Gram Nyayalaya.

25. *Inspection of Gram Nyayalaya.*—The Gram Nyayalayas in a Judicial District shall be inspected by the District Judge concerned in every six months or by an officer of the High Court specifically authorised in that behalf. They shall issue such directions as are necessary and shall submit a report to the High Court.

38

26. *Time within which the judgement and final order are to be delivered.*—The judgement and final orders in civil matters shall be delivered within fifteen days from the date of final hearing of the matter and in criminal matters within three days. If the Gram Nyayalaya fails to deliver its judgement/final order in any matter within the prescribed time limit, the reasons thereof shall be recorded. Apart from the instructions given in the Code, every judgement/final order shall contain,

- (a) the statutory period for appeal, if appeal lies; and
- (b) the name of the appellate forum.

27. *Forms.*—The forms prescribed in the Code, the Kerala Civil Rules of Practice and the Kerala Criminal Rules of Practice shall mutatis mutandis apply.

By order,
S. JAGADEES
Registrar (Subordinate Judiciary).

Explanatory Note

(This is not a part of the notification, but is intended to indicate its general purport).

The Gram Nyayalayas Act, 2008 has been enacted on 7th January 2009. Section 3 of the Act empowers the State Government to establish by notification one or more Gram Nyayalayas for every Panchayat at intermediate level or a group of contiguous Panchayats at intermediate level in a district or where there is no Panchayat at intermediate level in any State, for a group of contiguous Gram Panchayats, after consultation with the Highcourt. Under Section 39 of the Gram Nyayalaya Act the High Court is vested with the power to make Rules governing the procedure and practice in the Gram Nyayalaya. Hence this notification.

തൃശ്ശൂർ ജുഡീഷ്യൽ ഒന്നാം ക്ലാസ് മജിസ്ട്രേറ്റ് കോടതി-II

പരസ്യം

നമ്പർ PL 60/03, PL 82/11 and PL 96/11.

2012 ഒക്ടോബർ 1

തൃശ്ശൂർ ജുഡീഷ്യൽ ഒന്നാം ക്ലാസ് മജിസ്ട്രേറ്റ് കോടതിയിൽ തീർപ്പാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതായ കേസിലുൾപ്പെട്ട താഴെ കാണിച്ചിരിക്കുന്ന വാഹനങ്ങൾ അതാതിന്റെ അവകാശികൾ ഈ പരസ്യ തീയതി മുതൽ മൂന്നുമാസത്തിനകം ഈ കോടതിയിൽ ഹാജരായി മുതൽ കൈപ്പറ്റിയിട്ടില്ലെങ്കിൽ ടി മുതലുകൾ സർക്കാർ ഖജനാവിലേക്ക് പരസ്യമായി ലേലം ചെയ്ത് മുതൽ കൂട്ടുന്നതായിരിക്കുമെന്ന് ഇതിനാൽ അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	തൊണ്ടിമുതൽ നമ്പർ	കേസ് നമ്പർ	ശ്രേണി നമ്പർ	തൊണ്ടിമുതലിന്റെ വിവരം
1	PL 82/11	ST 1441/11	CR. 17/11 നെടുപുഴ പോലീസ് സ്റ്റേഷൻ	KL 08 L 7828 എന്ന നമ്പർ എഴുതിയ ബജാജ് കമ്പനി നിർമ്മിതമായ ഓട്ടോറിക്ഷ.
2	PL 86/11	ST 1910/11	CR. 204/11 നെടുപുഴ പോലീസ് സ്റ്റേഷൻ	KL 08 H 5318 എന്ന നമ്പർ എഴുതിയ ബജാജ് കമ്പനി നിർമ്മിതമായ യാട്ടോർ സൈക്കിൾ

(ഒപ്പ്)

ജുഡീഷ്യൽ ഒന്നാം ക്ലാസ് മജിസ്ട്രേറ്റ്-II.

തൃശ്ശൂർ.

ലേലപരസ്യം

നമ്പർ പി1-60/2008.

2012 ഒക്ടോബർ 1.

തൃശ്ശൂർ ജുഡീഷ്യൽ ഒന്നാം ക്ലാസ് മജിസ്ട്രേറ്റ് നമ്പർ-2 കോടതിയിലെ ST 1468/03 (തൃശ്ശൂർ വെസ്റ്റ് പോലീസ് സ്റ്റേഷൻ ക്രൈം നമ്പർ 73/03) കേസിൽ ഉൾപ്പെട്ടതും PL 60/03 നമ്പരായി ഈ കോടതി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളതുമായ KRH 7338 TVS മോട്ടോർ യാട്ടോർ സൈക്കിൾ അവകാശികൾ കൈപ്പറ്റാത്തതുകൊണ്ട് 20-11-2012-ാം തീയതി തിങ്കളാഴ്ച പകൽ 10.30 മണിക്ക് ഈ കോടതി പരിസരത്തുവെച്ച് പരസ്യമായി ലേലം

ചെയ്യുന്നതായിരിക്കും. ടി വാഹനം തൃശ്ശൂർ വെസ്റ്റ് പോലീസ് സ്റ്റേഷൻ കോമ്പൗണ്ടിൽ സൂക്ഷിച്ചു വരുന്നു. ആയത് പരിശോധിക്കണമെന്നുള്ളവർക്ക് ടി സ്റ്റേഷൻ ഹൗസ് ഓഫീസറുടെ അനുമതിയോടുകൂടി പരിശോധിക്കാവുന്നതാണ്. ലേലത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള നടപടികൾ മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ തീരുമാനത്തിന് വിധേയമായിരിക്കും.

(ഒപ്പ്)

ഒന്നാം ക്ലാസ് ജുഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് നമ്പർ-II.

തൃശ്ശൂർ.

भारत का राजपत्र The Gazette of India

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग II—खण्ड 3—उप-खण्ड (ii)

PART II—Section 3—Sub-section (ii)

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं. 1444]

नई दिल्ली, शुक्रवार, सितम्बर 11, 2009/भाद्र 20, 1931

No. 1444]

NEW DELHI, FRIDAY, SEPTEMBER 11, 2009/BHADRA 20, 1931

विधि और न्याय मंत्रालय

(न्याय विभाग)

अधिसूचना

नई दिल्ली, 11 सितम्बर, 2009

का.आ. 2313(अ).—केन्द्रीय सरकार, ग्राम न्यायालय अधिनियम, 2008 (2009 का 4) की धारा 1 की उप-धारा (3) द्वारा प्रदत्त शक्तियों का प्रयोग करते हुए, 2 अक्टूबर, 2009 को उस तारीख के रूप में नियत करती है, जिसको उक्त अधिनियम के उपबंध उन सभी क्षेत्रों को प्रवृत्त होंगे जिसको उक्त अधिनियम की धारा 1 की उप-धारा (2) में यथा उपबंधित यह विस्तारित है।

[सं. जे-12021/1/2009-जे आर]

रमेश अभिषेक, संयुक्त सचिव

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(Department of Justice)

NOTIFICATION

New Delhi, the 11th September, 2009

S.O. 2313(E).—In exercise of the powers conferred by sub-section (3) of Section 1 of the Gram Nyayalayas Act, 2008 (No. 4 of 2009), the Central Government hereby appoints the 2nd day of October, 2009, as the date on which the provisions of the said Act shall come into force in the areas to which this Act, as provided in sub-section (2) of Section 1 of the said Act, 2008, extends.

[No. J-12021/1/2009-JR]

RAMESH ABHISHEK, Jt Secy.

CG-23

©
Government of Kerala
കേരള സർക്കാർ
2012

Reg. No. രജി. നമ്പർ
KL/TV(N)/12/12-14

KERALA GAZETTE

കേരള ഗസറ്റ്

EXTRAORDINARY

അസാധാരണം

PUBLISHED BY AUTHORITY

ആധികാരികമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്

Vol. LVII	Thiruvananthapuram,	13th April 2012	No.
വാല്യം 57	Friday	2012 ഏപ്രിൽ 13	759
	തിരുവനന്തപുരം,	24th Chaithra 1934	നമ്പർ
	വെള്ളി	1934 ചൈത്രം 24	

GOVERNMENT OF KERALA

Home (C) Department

NOTIFICATION

G. O. (Ms.) No. 108/12/Home. Dated, Thiruvananthapuram, 13th April, 2012.

S. R. O. No. 249/12.—In exercise of the powers conferred under section 40 of the Gram Nyayalayas Act, 2008 (Central Act 4 of 2009), the Government of Kerala hereby make the following Rules, namely:—

RULES

1. *Short title and commencement.*—(1) These Rules may be called the Gram Nyayalayas (Kerala) Rules, 2012.

(2) They shall come into force at once.

2. *Definitions.*—In these Rules, unless the context otherwise requires,—

(a) “Act” means the Gram Nyayalayas Act, 2008 (Central Act 4 of 2009);

(b) “Government” means the Government of Kerala;

(c) “High Court” means the High Court of Kerala.

23-10-2012
2

3. *Terms and conditions of service of the Nyayadhikaris.*—(1) Subject to the provisions of section 6 of the Act, the posts of Nyayadhikaris shall be filled by deputation from the category of Munsiff-Magistrate in the Kerala Judicial Service.

4. *Terms and conditions of service of officers and other employees.*—(1) The categories and the number of staff for each Gram Nyayalaya shall, unless otherwise ordered, be as given in the Schedule hereto.

(2) The Secretary shall be the Chief Ministerial Officer of the Gram Nyayalaya with the scale of pay sanctioned to the post of Junior Superintendent in the Judicial Department.

(3) The posts of Officers and employees of the Gram Nyayalayas shall be filled by deputation of officers and employees holding equivalent posts in the services of the Civil and the Criminal Wings of the Judicial Department.

(4) The scale of pay and other conditions of service of the officers and other employees of the Gram Nyayalayas shall be the same as that of the officers and employees of similar categories of the Judicial Department.

SCHEDULE

<i>Sl. No.</i>	<i>Name of the Post</i>	<i>No. of Post</i>
1	Nyayadhikari	1
2	Secretary	1
3	Clerks	3
4	Confidential Assistant Gr. II	1
5	Amin	1
6	Peons/Process Servers	4
7	Driver	1
8	Part-time Sweeper	1

By order of the Governor,

K. JAYAKUMAR,
Chief Secretary.

Explanatory Note

(This does not form the part of the notification, but is intended to indicate its general purport.)

Section 40 of the Gram Nyayalaya Act, 2008 (Central Act 4 of 2009) empowers the State Government to make rules for carrying out the provisions of the Act.

The Government of Kerala have now decided to make rules for the said purposes for the functioning of the Gram Nyayalayas in the State of Kerala.

This notification is intended to achieve the above purposes.

Asy
THE GRAM NYAYALAYAS BILL, 2008

ARRANGEMENT OF ~~CLAUSES~~

CHAPTER I

PRELIMINARY

~~CLAUSES~~

1. Short title, extent and commencement.
2. Definitions.

CHAPTER II

GRAM NYAYALAYA

3. Establishment of Gram Nyayalayas.
4. Headquarters of Gram Nyayalaya.
5. Appointment of Nyayadhikari.
6. Qualifications for appointment of Nyayadhikari.
7. Salary, allowances and other terms and conditions of service of Nyayadhikari.
8. Nyayadhikari not to preside over proceedings in which he is interested.
9. Nyayadhikari to hold mobile courts and conduct proceedings in villages.
10. Seal of Gram Nyayalaya.

CHAPTER III

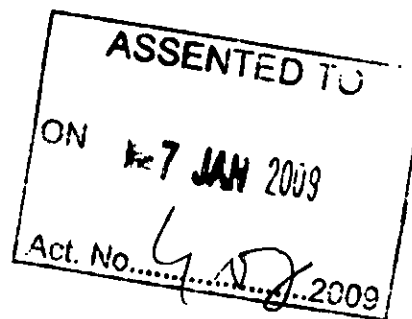
JURISDICTION, POWERS AND AUTHORITY OF GRAM NYAYALAYA

11. Jurisdiction of Gram Nyayalaya.
12. Criminal jurisdiction.
13. Civil jurisdiction.
14. Power to amend Schedules.
15. Limitation.
16. Transfer of pending proceedings.
17. Duties of ministerial officers.

CHAPTER IV

PROCEDURE IN CRIMINAL CASES

18. Overriding effect of Act in criminal trial.
19. Gram Nyayalaya to follow summary trial procedure.
20. Plea bargaining before Gram Nyayalaya.
21. Conduct of cases in Gram Nyayalaya and legal aid to parties.
22. Pronouncement of judgment.

(ii)

CHAPTER V

PROCEDURE IN CIVIL CASES

CLAUSES

23. Overriding effect of Act in civil proceedings.
24. Special procedure in civil disputes.
25. Execution of decrees and orders of Gram Nyayalaya.
26. Duty of Gram Nyayalaya to make efforts for conciliation and settlement of civil disputes.
27. Appointment of Conciliators.
28. Transfer of civil disputes.

CHAPTER VI

PROCEDURE GENERALLY

29. Proceedings to be in the official language of the State.
30. Application of Indian Evidence Act, 1872.
31. Record of oral evidence.
32. Evidence of formal character on affidavit.

CHAPTER VII

APPEALS

33. Appeal in criminal cases.
34. Appeal in civil cases.

CHAPTER VIII

MISCELLANEOUS

35. Assistance of police to Gram Nyayalayas.
36. Nyayadhikaris and employees, etc., to be public servants.
37. Inspection of Gram Nyayalayas.
38. Power to remove difficulties.
39. Power of High Court to make rules.
40. Power of State Government to make rules.

THE FIRST SCHEDULE.

THE SECOND SCHEDULE.

Bill No. XLVII-C of 2008

THE GRAM NYAYALAYAS BILL, 2008

(AS PASSED BY THE HOUSES OF PARLIAMENT)

BILL

to provide for the establishment of Gram Nyayalayas at the grass roots level for the purposes of providing access to justice to the citizens at their doorsteps and to ensure that opportunities for securing justice are not denied to any citizen by reason of social, economic or other disabilities and for matters connected therewith or incidental thereto.

BE it enacted by Parliament in the Fifty-ninth Year of the Republic of India as follows:—

CHAPTER I

PRELIMINARY

1. (1) This Act may be called the Gram Nyayalayas Act, 2008.

(2) It extends to the whole of India except the State of Jammu and Kashmir, the State of Nagaland, the State of Arunachal Pradesh, the State of Sikkim and to the tribal areas.

Short title,
extent and
commence-
ment.

Explanation.—In this sub-section, the expression “tribal areas” means the areas

specified in Parts I, II, IIA and III of the Table below paragraph 20 of the Sixth Schedule to the Constitution within the State of Assam, the State of Meghalaya, the State of Tripura and the State of Mizoram, respectively.

(3) It shall come into force on such date as the Central Government may, by notification published in the Official Gazette, appoint; and different dates may be appointed for different States.

Definitions.

2. In this Act, unless the context otherwise requires,—

(a) "Gram Nyayalaya" means a court established under sub-section (1) of section 3;

(b) "Gram Panchayat" means an institution (by whatever name called) of self-government constituted, at the village level, under article 243B of the Constitution, for the rural areas;

(c) "High Court" means,—

(i) in relation to any State, the High Court for that State;

(ii) in relation to a Union territory to which the jurisdiction of the High Court for a State has been extended by law, that High Court;

(iii) in relation to any other Union territory, the highest Court of criminal appeal for that territory other than the Supreme Court of India;

(d) "notification" means a notification published in the Official Gazette and the expression "notified" shall be construed accordingly;

(e) "Nyayadhikari" means the presiding officer of a Gram Nyayalaya appointed under section 5;

(f) "Panchayat at intermediate level" means an institution (by whatever name called) of self-government constituted, at the intermediate level, under article 243B of the Constitution, for the rural areas in accordance with the provisions of Part IX of the Constitution;

(g) "prescribed" means prescribed by rules made under this Act;

(h) "Schedule" means the Schedule appended to this Act;

(i) "State Government", in relation to a Union territory, means the administrator thereof appointed under article 239 of the Constitution;

(j) words and expressions used herein and not defined but defined in the Code of Civil Procedure, 1908 or the Code of Criminal Procedure, 1973 shall have the meanings respectively assigned to them in those Codes.

5 of 1908.
2 of 1974.

CHAPTER II

GRAM NYAYALAYA

Establishment of Gram Nyayalayas.

3. (1) For the purpose of exercising the jurisdiction and powers conferred on a Gram Nyayalaya by this Act, the State Government, after consultation with the High Court, may, by notification, establish one or more Gram Nyayalayas for every Panchayat at intermediate level or a group of contiguous Panchayats at intermediate level in a district or where there is no Panchayat at intermediate level in any State, for a group of contiguous Gram Panchayats.

(2) The State Government shall, after consultation with the High Court, specify, by notification, the local limits of the area to which the jurisdiction of a Gram Nyayalaya shall extend and may, at any time, increase, reduce or alter such limits.

(3) The Gram Nyayalayas established under sub-section (1) shall be in addition to the courts established under any other law for the time being in force.

4. The headquarters of every Gram Nyayalaya shall be located at the headquarters of the intermediate Panchayat in which the Gram Nyayalaya is established or such other place as may be notified by the State Government. Headquarters of Gram Nyayalaya.
5. The State Government shall, in consultation with the High Court, appoint a Nyayadhikari for every Gram Nyayalaya. Appointment of Nyayadhikari.
6. (1) A person shall not be qualified to be appointed as a Nyayadhikari unless he is eligible to be appointed as a Judicial Magistrate of the first class. Qualifications for appointment of Nyayadhikari.
- (2) While appointing a Nyayadhikari, representation shall be given to the members of the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes, women and such other classes or communities as may be specified by notification, by the State Government from time to time.
7. The salary and other allowances payable to, and the other terms and conditions of service of, a Nyayadhikari shall be such as may be applicable to the Judicial Magistrate of the first class. Salary, allowances and other terms and conditions of service of Nyayadhikari.
8. The Nyayadhikari shall not preside over the proceedings of a Gram Nyayalaya in which he has any interest or is otherwise involved in the subject matter of the dispute or is related to any party to such proceedings and in such a case, the Nyayadhikari shall refer the matter to the District Court or the Court of Session, as the case may be, for transferring it to any other Nyayadhikari. Nyayadhikari not to preside over proceedings in which he is interested.
9. (1) The Nyayadhikari shall periodically visit the villages falling under his jurisdiction and conduct trial or proceedings at any place which he considers is in close proximity to the place where the parties ordinarily reside or where the whole or part of the cause of action had arisen: Nyayadhikari to hold mobile courts and conduct proceedings in villages.
- Provided that where the Gram Nyayalaya decides to hold mobile court outside its headquarters, it shall give wide publicity as to the date and place where it proposes to hold mobile court.
- (2) The State Government shall extend all facilities to the Gram Nyayalaya including the provision of vehicles for holding mobile court by the Nyayadhikari while conducting trial or proceedings outside its headquarters.
10. Every Gram Nyayalaya established under this Act shall use a seal of the court in such form and dimensions as may be prescribed by the High Court with the approval of the State Government. Seal of Gram Nyayalaya.

CHAPTER III

JURISDICTION, POWERS AND AUTHORITY OF GRAM NYAYALAYA

- 2 of 1974.
5 of 1908. 11. Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973 or the Code of Civil Procedure, 1908 or any other law for the time being in force, the Gram Nyayalaya shall exercise both civil and criminal jurisdiction in the manner and to the extent provided under this Act. Jurisdiction of Gram Nyayalaya.
- 2 of 1974. 12. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973 or any other law for the time being in force, the Gram Nyayalaya may take cognizance of an offence on a complaint or on a police report and shall— Criminal jurisdiction.
- (a) try all offences specified in Part I of the First Schedule; and
- (b) try all offences and grant relief, if any, specified under the enactments included in Part II of that Schedule.

(2) Without prejudice to the provisions of sub-section (1), the Gram Nyayalaya shall also try all such offences or grant such relief under the State Acts which may be notified by the State Government under sub-section (3) of section 14.

Civil jurisdiction.

13. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Civil Procedure, 1908 or any other law for the time being in force, and subject to sub-section (2), the Gram Nyayalaya shall have jurisdiction to—

5 of 1908.

(a) try all suits or proceedings of a civil nature falling under the classes of disputes specified in Part I of the Second Schedule;

(b) try all classes of claims and disputes which may be notified by the Central Government under sub-section (1) of section 14 and by the State Government under sub-section (3) of the said section.

(2) The pecuniary limits of the Gram Nyayalaya shall be such as may be specified by the High Court, in consultation with the State Government, by notification, from time to time.

Power to amend Schedules.

14. (1) Where the Central Government is satisfied that it is necessary or expedient so to do, it may, by notification, add to or omit any item in Part I or Part II of the First Schedule or Part II of the Second Schedule, as the case may be, and it shall be deemed to have been amended accordingly.

(2) Every notification issued under sub-section (1) shall be laid before each House of Parliament.

(3) If the State Government is satisfied that it is necessary or expedient so to do, it may, in consultation with the High Court, by notification, add to any item in Part III of the First Schedule or Part III of the Second Schedule or omit from it any item in respect of which the State Legislature is competent to make laws and thereupon the First Schedule or the Second Schedule, as the case may be, shall be deemed to have been amended accordingly.

(4) Every notification issued under sub-section (3) shall be laid before the State Legislature.

Limitation.

15. (1) The provisions of the Limitation Act, 1963 shall be applicable to the suits triable by the Gram Nyayalaya.

36 of 1963.

(2) The provisions of Chapter XXXVI of the Code of Criminal Procedure, 1973 shall be applicable in respect of the offences triable by the Gram Nyayalaya.

2 of 1974.

Transfer of pending proceedings.

16. (1) The District Court or the Court of Session, as the case may be, with effect from such date as may be notified by the High Court, may transfer all the civil or criminal cases, pending before the courts subordinate to it, to the Gram Nyayalaya competent to try or dispose of such cases.

(2) The Gram Nyayalaya may, in its discretion, either retry the cases or proceed from the stage at which it was transferred to it.

Duties of ministerial officers.

17. (1) The State Government shall determine the nature and categories of the officers and other employees required to assist a Gram Nyayalaya in the discharge of its functions and provide the Gram Nyayalaya with such officers and other employees as it may think fit.

(2) The salaries and allowances payable to, and other conditions of service of, the officers and other employees of the Gram Nyayalaya shall be such as may be prescribed by the State Government.

(3) The officers and other employees of a Gram Nyayalaya shall perform such duties as may, from time to time, be assigned to them by the Nyayadhikari.

CHAPTER IV

PROCEDURE IN CRIMINAL CASES

- 2 of 1974. 18. The provisions of this Act shall have effect notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973 or any other law, but save as expressly provided in this Act, the provisions of the Code shall, in so far as they are not inconsistent with the provisions of this Act, apply to the proceedings before a Gram Nyayalaya; and for the purpose of the said provisions of the Code, the Gram Nyayalaya shall be deemed to be a Court of Judicial Magistrate of the first class. Overriding effect of Act in criminal trial.
- 2 of 1974. 19. (1) Notwithstanding anything contained in sub-section (1) of section 260 or sub-section (2) of section 262 of the Code of Criminal Procedure, 1973, the Gram Nyayalaya shall try the offences in a summary way in accordance with the procedure specified in Chapter XXI of the said Code and the provisions of sub-section (1) of section 262 and sections 263 to 265 of the said Code, shall, so far as may be, apply to such trial. Gram Nyayalaya to follow summary trial procedure.
- 2 of 1974. (2) When, in the course of a summary trial, it appears to the Nyayadhipari that the nature of the case is such that it is undesirable to try it summarily, the Nyayadhipari shall recall any witness who may have been examined and proceed to re-hear the case in the manner provided under the Code of Criminal Procedure, 1973.
- 2 of 1974. 20. A person accused of an offence may file an application for plea bargaining in Gram Nyayalaya in which such offence is pending trial and the Gram Nyayalaya shall dispose of the case in accordance with the provisions of Chapter XXIA of the Code of Criminal Procedure, 1973. Plea bargaining before Gram Nyayalaya.
- 2 of 1974. 21. (1) For the purpose of conducting criminal cases in the Gram Nyayalaya on behalf of the Government, the provisions of section 25 of the Code of Criminal Procedure, 1973 shall apply. Conduct of cases in Gram Nyayalaya and legal aid to parties.
- 39 of 1987. (2) Notwithstanding anything contained in sub-section (1), in a criminal proceeding before the Gram Nyayalaya, the complainant may engage an advocate of his choice at his expense to present the case of prosecution with the leave of the Gram Nyayalaya.
- 39 of 1987. (3) The State Legal Services Authority, constituted under section 6 of the Legal Services Authorities Act, 1987, shall prepare a panel of advocates and assign at least two of them to be attached to each Gram Nyayalaya so that their services may be provided by the Gram Nyayalaya to the accused unable to engage an advocate.
22. (1) The judgment in every trial shall be pronounced by the Nyayadhipari in open court immediately after the termination of the trial or at any subsequent time, not exceeding fifteen days, of which notice shall be given to the parties. Pronouncement of judgment.
- (2) The Gram Nyayalaya shall deliver a copy of its judgment immediately to both the parties free of cost.

CHAPTER V

PROCEDURE IN CIVIL CASES

- 5 of 1908. 23. The provisions of this Act shall have effect notwithstanding anything contained in the Code of Civil Procedure, 1908 or any other law, but save as expressly provided in this Act, the provisions of the Code shall, in so far as they are not inconsistent with the provisions of this Act, apply to the proceedings before a Gram Nyayalaya; and for the purpose of the said provisions of the Code, the Gram Nyayalaya shall be deemed to be a civil court. Overriding effect of Act in civil proceedings.
24. (1) Notwithstanding anything contained in any other law for the time being in force, every suit, claim or dispute under this Act shall be instituted by making an application to the Gram Nyayalaya in such form, in such manner, and accompanied by such fee, not exceeding rupees one hundred, as may be prescribed by the High Court, from time to time. in consultation with the State Government. Special procedure in civil disputes.

(2) Where a suit, claim or dispute has been duly instituted, a summons shall be issued by the Gram Nyayalaya, accompanied by a copy of the application made under sub-section (1), to the opposite party to appear and answer the claim by such date as may be specified therein and the same shall be served in such manner as may be prescribed by the High Court.

(3) After the opposite party files his written statement, the Gram Nyayalaya shall fix a date for hearing and inform all the parties to be present in person or through their advocates.

(4) On the date fixed for hearing, the Gram Nyayalaya shall hear both the parties in regard to their respective contentions and where the dispute does not require recording of any evidence, pronounce the judgment; and in case where it requires recording of evidence, the Gram Nyayalaya shall proceed further.

(5) The Gram Nyayalaya shall also have the power,—

(a) to dismiss any case for default or to proceed *ex parte*; and

(b) to set aside any such order of dismissal for default or any order passed by it for hearing the case *ex parte*.

(6) In regard to any incidental matter that may arise during the course of the proceedings, the Gram Nyayalaya shall adopt such procedure as it may deem just and reasonable in the interest of justice.

(7) The proceedings shall, as far as practicable, be consistent with the interests of justice and the hearing shall be continued on a day-to-day basis until its conclusion, unless the Gram Nyayalaya finds the adjournment of the hearing beyond the following day to be necessary for reasons to be recorded in writing.

(8) The Gram Nyayalaya shall dispose of the application made under sub-section (1) within a period of six months from the date of its institution.

(9) The judgment in every suit, claim or dispute shall be pronounced in open court by the Gram Nyayalaya immediately after conclusion of hearing or at any subsequent time, not exceeding fifteen days, of which notice shall be given to the parties.

(10) The judgment shall contain a concise statement of the case, the point for determination, the decision thereon and the reasons for such decision.

(11) A copy of the judgment shall be delivered free of cost to both the parties within three days from the date of pronouncement of the judgment.

Execution of
decrees and
orders of
Gram
Nyayalaya.

25. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Civil Procedure, 1908, the judgment passed by a Gram Nyayalaya shall be deemed to be a decree and it shall be executed by a Gram Nyayalaya as a decree of the civil court and for this purpose, the Gram Nyayalaya shall have all the powers of a civil court. 5 of 1908.

(2) The Gram Nyayalaya shall not be bound by the procedure in respect of execution of a decree as provided in the Code of Civil Procedure, 1908 and it shall be guided by the principles of natural justice. 5 of 1908.

(3) A decree may be executed either by the Gram Nyayalaya which passed it or by the other Gram Nyayalaya to which it is sent for execution.

Duty of Gram
Nyayalaya to
make efforts
for concilia-
tion and
settlement of
civil disputes.

26. (1) In every suit or proceeding, endeavour shall be made by the Gram Nyayalaya in the first instance, where it is possible to do so, consistent with the nature and circumstances of the case, to assist, persuade and conciliate the parties in arriving at a settlement in respect of the subject matter of the suit, claim or dispute and for this purpose, a Gram Nyayalaya shall follow such procedure as may be prescribed by the High Court.

(2) Where in any suit or proceeding, it appears to the Gram Nyayalaya at any stage that there is a reasonable possibility of a settlement between the parties, the Gram Nyayalaya may adjourn the proceeding for such period as it thinks fit to enable them to make attempts to effect such a settlement.

(3) Where any proceeding is adjourned under sub-section (2), the Gram Nyayalaya may, in its discretion, refer the matter to one or more Conciliators for effecting a settlement between the parties.

(4) The power conferred by sub-section (2) shall be in addition to, and not in derogation of, any other power of the Gram Nyayalaya to adjourn the proceeding.

27. (1) For the purposes of section 26, the District Court shall, in consultation with the District Magistrate, prepare a panel consisting of the names of social workers at the village level having integrity for appointment as Conciliators who possess such qualifications and experience as may be prescribed by the High Court.

Appointment of Conciliators.

(2) The sitting fee and other allowances payable to, and the other terms and conditions for engagement of, Conciliators shall be such as may be prescribed by the State Government.

28. The District Court having jurisdiction may, on an application made by any party or when there is considerable pendency of cases in one Gram Nyayalaya or whenever it considers necessary in the interests of justice, transfer any case pending before a Gram Nyayalaya to any other Gram Nyayalaya within its jurisdiction.

Transfer of civil disputes.

CHAPTER VI

PROCEDURE GENERALLY

29. The proceedings before the Gram Nyayalaya and its judgment shall, as far as practicable, be in one of the official languages of the State other than the English language.

Proceedings to be in the official language of the State.

30. A Gram Nyayalaya may receive as evidence any report, statement, document, information or matter that may, in its opinion, assist it to deal effectually with a dispute, whether or not the same would be otherwise relevant or admissible under the Indian Evidence Act, 1872.

1 of 1872.

Application of Indian Evidence Act, 1872

31. In suits or proceedings before a Gram Nyayalaya, it shall not be necessary to record the evidence of witnesses at length, but the Nyayadhikari, as the examination of each witness proceeds, shall, record or cause to be recorded, a memorandum of substance of what the witness deposes, and such memorandum shall be signed by the witness and the Nyayadhikari and it shall form part of the record.

Record of oral evidence.

32. (1) The evidence of any person where such evidence is of a formal character, may be given by affidavit and may, subject to all just exceptions, be read in evidence in any suit or proceeding before a Gram Nyayalaya.

Evidence of formal character on affidavit.

(2) The Gram Nyayalaya may, if it thinks fit, and shall, on the application of any of the parties to the suit or proceeding, summon and examine any such person as to the facts contained in his affidavit.

CHAPTER VII

APPEALS

33. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973 or any other law, no appeal shall lie from any judgment, sentence or order of a Gram Nyayalaya except as provided hereunder.

Appeal in criminal cases.

(2) No appeal shall lie where—

(a) an accused person has pleaded guilty and has been convicted on such plea;

(b) the Gram Nyayalaya has passed only a sentence of fine not exceeding one thousand rupees.

(3) Subject to sub-section (2), an appeal shall lie from any other judgment, sentence or order of a Gram Nyayalaya to the Court of Session.

2 of 1974.

(4) Every appeal under this section shall be preferred within a period of thirty days from the date of judgment, sentence or order of a Gram Nyayalaya:

Provided that the Court of Session may entertain an appeal after the expiry of the said period of thirty days if it is satisfied that the appellant had sufficient cause for not preferring the appeal within the said period.

(5) An appeal preferred under sub-section (3) shall be heard and disposed of by the Court of Session within six months from the date of filing of such appeal.

(6) The Court of Session may, pending disposal of the appeal, direct the suspension of the sentence or order appealed against.

(7) The decision of the Court of Session under sub-section (5) shall be final and no appeal or revision shall lie from the decision of the Court of Session:

Provided that nothing in this sub-section shall preclude any person from availing of the judicial remedies available under articles 32 and 226 of the Constitution.

Appeal in
civil cases.

34. (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Civil Procedure, 1908 or any other law, and subject to sub-section (2), an appeal shall lie from every judgment or order, not being an interlocutory order, of a Gram Nyayalaya to the District Court. 5 of 1908.

(2) No appeal shall lie from any judgment or order passed by the Gram Nyayalaya—

(a) with the consent of the parties;

(b) where the amount or value of the subject matter of a suit, claim or dispute does not exceed rupees one thousand;

(c) except on a question of law, where the amount or value of the subject matter of such suit, claim or dispute does not exceed rupees five thousand.

(3) Every appeal under this section shall be preferred within a period of thirty days from the date of the judgment or order of a Gram Nyayalaya:

Provided that the District Court may entertain an appeal after the expiry of the said period of thirty days if it is satisfied that the appellant had sufficient cause for not preferring the appeal within the said period.

(4) An appeal preferred under sub-section (1) shall be heard and disposed of by the District Court within six months from the date of filing of the appeal.

(5) The District Court may, pending disposal of the appeal, stay execution of the judgment or order appealed against.

(6) The decision of the District Court under sub-section (4) shall be final and no appeal or revision shall lie from the decision of the District Court:

Provided that nothing in this sub-section shall preclude any person from availing of the judicial remedies available under articles 32 and 226 of the Constitution.

CHAPTER VIII

MISCELLANEOUS

Assistance of
police to
Gram
Nyayalayas.

35. (1) Every police officer functioning within the local limits of jurisdiction of a Gram Nyayalaya shall be bound to assist the Gram Nyayalaya in the exercise of its lawful authority.

(2) Whenever the Gram Nyayalaya, in the discharge of its functions, directs a revenue officer or police officer or Government servant to provide assistance to the Gram Nyayalaya, he shall be bound to provide such assistance.

Nyayadhikaris
and employ-
ees, etc., to be
public
servants.

36. The Nyayadhikaris and the officers and other employees of the Gram Nyayalayas shall be deemed, when acting or purporting to act in pursuance of any of the provisions of this Act, to be public servants within the meaning of section 21 of the Indian Penal Code. 45 of 1860.

37. The High Court may authorise any judicial officer superior in rank to the Nyayadhikari to inspect the Gram Nyayalayas within his jurisdiction once in every six months or such other period as the High Court may prescribe and issue such instructions, as he considers necessary and submit a report to the High Court.

Inspection of
Gram Nyaya-
layas.

38. (1) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of this Act, the Central Government may, by order published in the Official Gazette, make such provisions not inconsistent with the provisions of this Act, as may appear to it to be necessary or expedient for removing the difficulty:

Power to
remove
difficulties.

Provided that no order shall be made under this section after the expiry of a period of three years from the date of commencement of this Act.

(2) Every order made under this section shall be laid, as soon as may be after it is made, before each House of Parliament.

39. (1) The High Court may, by notification, make rules for carrying out the provisions of this Act.

Power of High
Court to make
rules.

(2) In particular, and without prejudice to the generality of the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:—

- (a) the form and dimensions of the seal of the Gram Nyayalaya under section 10;
- (b) the form, the manner and the fee for institution of suit, claim or proceeding under sub-section (1) of section 24;
- (c) manner of service on opposite party under sub-section (2) of section 24;
- (d) procedure for conciliation under sub-section (1) of section 26;
- (e) qualifications and experience of Conciliators under sub-section (1) of section 27;
- (f) the period for inspection of Gram Nyayalayas under section 37.

(3) Every notification issued by the High Court shall be published in the Official Gazette.

40. (1) The State Government may, by notification, make rules for carrying out the provisions of this Act.

Power of
State
Government
to make rules.

(2) In particular, and without prejudice to the generality of the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:—

- (a) the salaries and allowances payable to, and the other terms and conditions of service of, the officers and other employees of the Gram Nyayalayas under sub-section (2) of section 17;
- (b) the sitting fee and other allowances payable to, and the other terms and conditions for engagement of, Conciliators under sub-section (2) of section 27.

(3) Every rule made by the State Government under this Act shall be laid as soon as may be after it is made, before the State Legislature.

THE FIRST SCHEDULE

(See sections 12 and 14)

PART I

OFFENCES UNDER THE INDIAN PENAL CODE (45 OF 1860), ETC.

(i) offences not punishable with death, imprisonment for life or imprisonment for a term exceeding two years;

(ii) theft, under section 379, section 380 or section 381 of the Indian Penal Code (45 of 1860), where the value of the property stolen does not exceed rupees twenty thousand;

(iii) receiving or retaining stolen property, under section 411 of the Indian Penal Code (45 of 1860), where the value of the property does not exceed rupees twenty thousand;

(iv) assisting in the concealment or disposal of stolen property, under section 414 of the Indian Penal Code (45 of 1860), where the value of such property does not exceed rupees twenty thousand;

(v) offences under sections 454 and 456 of the Indian Penal Code (45 of 1860);

(vi) insult with intent to provoke a breach of the peace, under section 504, and criminal intimidation, punishable with imprisonment for a term which may extend to two years, or with fine, or with both, under section 506 of the Indian Penal Code (45 of 1860);

(vii) abetment of any of the foregoing offences;

(viii) an attempt to commit any of the foregoing offences, when such attempt is an offence.

PART II

OFFENCES AND RELIEF UNDER THE OTHER CENTRAL ACTS

(i) any offence constituted by an act in respect of which a complaint may be made under section 20 of the Cattle-trespass Act, 1871 (1 of 1871);

(ii) the Payment of Wages Act, 1936 (4 of 1936);

(iii) the Minimum Wages Act, 1948 (11 of 1948);

(iv) the Protection of Civil Rights Act, 1955 (22 of 1955);

(v) order for maintenance of wives, children and parents under Chapter IX of the Code of Criminal Procedure, 1973 (2 of 1974);

(vi) the Bonded Labour System (Abolition) Act, 1976 (19 of 1976);

(vii) the Equal Remuneration Act, 1976 (25 of 1976);

(viii) the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005 (43 of 2005).

PART III

OFFENCES AND RELIEF UNDER THE STATE ACTS

(To be notified by the State Government)

THE SECOND SCHEDULE

(See sections 13 and 14)

PART I

SUITS OF A CIVIL NATURE WITHIN THE JURISDICTION OF GRAM NYAYALAYAS

(i) Civil Disputes:

- (a) right to purchase of property;
- (b) use of common pasture;
- (c) regulation and timing of taking water from irrigation channel.

(ii) Property Disputes:

- (a) village and farm houses (Possession);
- (b) water channels;
- (c) right to draw water from a well or tube well.

(iii) Other Disputes:

- (a) claims under the Payment of Wages Act, 1936 (4 of 1936);
- (b) claims under the Minimum Wages Act, 1948 (11 of 1948);
- (c) money suits either arising from trade transaction or money lending;
- (d) disputes arising out of the partnership in cultivation of land;
- (e) disputes as to the use of forest produce by inhabitants of Gram Panchayats.

PART II

CLAIMS AND DISPUTES UNDER THE CENTRAL ACTS NOTIFIED UNDER SUB-SECTION (1) OF SECTION 14
BY THE CENTRAL GOVERNMENT

(To be notified by the Central Government)

PART III

CLAIMS AND DISPUTES UNDER THE STATE ACTS NOTIFIED UNDER SUB-SECTION (3) OF SECTION 14 BY
THE STATE GOVERNMENT

(To be notified by the State Government)

A

BILL

to provide for the establishment of Gram Nyayalayas at the grass-roots level for the purposes of providing access to justice to the citizens at their doorsteps and to ensure that opportunities for securing justice are not denied to any citizen by reason of social, economic or other disabilities and for matters connected therewith or incidental thereto.

(As passed by the Houses of Parliament)